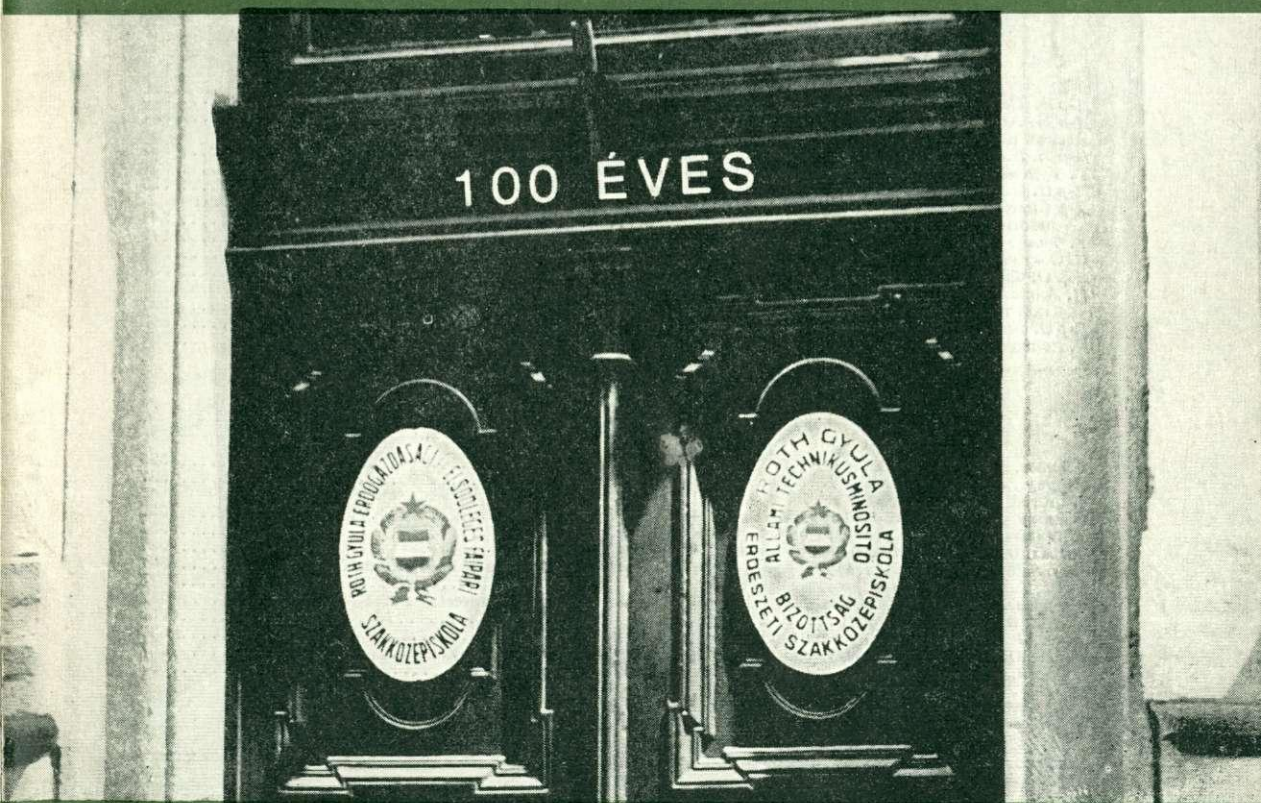

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 120. ÉVFOLYAMA

1985. Az erdők éve

DECEMBER • XXXIV. ÉVFOLYAM 12. SZÁM

TARTALOM

Tovább az erdészet szolgálatában (dr. Solymos Rezső)	525
IX. Erdészeti Világkongresszus (dr. Herpay Imre, Király Pál)	527
A 100 éves erdész iskola	532
Dr. Bársony Lajos: Vadászterdő—Tata—Esztergom—Sopron	532
Tutunzisz Tomasz: A gyakorlati oktatás kérdéseiről	534
Dr. Firtás Oszkár: A középfokú erdészeti tankönyvekről	537
Dr. Szélessy Miklósné: A középfokú fűrész- és lemezipari képzésről	541
Folcz Tóbiás: Új technikusképzési forma	543
Obermayer György: Néhány gondolat a Tanulmányi Állami Erdőgazdaság szerepéről a szakoktatásban	547
Dr. Firtás Oszkár: Tanárainkról	550
Antal József: Számítástechnikai műveltség-esélyek és remények	557
Dr. Firtás Oszkár: A soproni Erdészeti és Faipari Szakközépiskola gyakorlóiskolai tevékenységéről	562
Rothweil Róbert: Erdészportrék a Bakonyból	567

Ólmkép: A 100 éves erdész iskola

A háttápon: A 100. tanévben ballagó diákok (Nagy Csaba felvételei)

СОДЕРЖАНИЕ

Д-р Р. Шоймош: И дальше на службе лесного дела	525
Д-р И. Херпай, П. Кирай: IX. Лесной Мировой Конгресс Лесной школе — 100 лет	527
Д-р Л. Баршонь: Охотничьи леса: Тата—Эстергом—Шопрон	532
Т. Тутунзис: О вопросах практического профессионального обучения	534
Д-р О. Фирбаш: Об учебниках для лесного среднего образования	537
Д-р Силешу М-не: О среднем образовании специалистов для лесопильной и плиточной промышленности	541
Т. Фолц: Новая форма обучения техников	543
Д. Обермайер: Роль учебного лесхоза в профессиональном образовании	547
Д-р О. Фирбаш: Наши учителя	550
Й. Антал: Надежды и возможности повышения уровня квалификации в области счетоводческой лесной технике	557
Д-р О. Фирбаш: Практическая деятельность профшкол среднего образования	562
Р. Ротхейл: Несколько портретов лесоводов из Бакони	567

CONTENTS

Solymos, R.: Let's go on the duty of forestry	525
Herpay, I.—Király P.: The XII th Forestry World Congress	527
Hundred years of a forestry school	
Bársony, L.: Vadászterdő—Tata—Esztergom—Sopron	532
Tutunzisz, T.: On the problems of practical teaching	534
Firtás, O.: On the school-books of forestry secondary schools	537
Mrs. Szélessy, M.: On the secondary school education for the sawmills and board industry	541
Folcz, T.: A new form for the education of forest technicians	543
Obermayer, Gy.: The role of the State Forestry Model Enterprise in the forestry education	547
Firtás, O.: On our teachers	550
Antal, J.: Chances and hopes on field of computer techniques	557
Firtás, O.: Forestry secondary school as the basis of practical training	562
Rothweil, R.: Some forester portraits from the Bakony Hills	567

AZ ERDŐ

Az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa. Szerkeszti: dr. Solymos Rezső. A szerkesztőség címe: Budapest V., Kossuth L. tér 11. Levélcím: 1860. Budapest, MÉM. EFH. Kiadja a Delta Szaklapkiadó Műszaki Szolgáltató Leányvállalat, 1442 Budapest VII., Garay u. 5. Telefon: 415-583, 215-440. Felelős kiadó: Faklen Pál igazgató. Kapják: Országos Erdészeti Egyesület tagjai: előfizethető még: a Posta Központi Hírlap Iroda (Budapest, József nádor tér 1., 1900) és a lapterjesztéssel foglalkozó egyes postahivatalok útján. Előfizetési díj egy évre 240,— Ft, félévre 120,— Ft, egyes szám ára 20,— Ft. Külföldön terjeszti: a „KULTÚRA” Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat (Budapest Pf.: 149. H—1389). Az évi előfizetés ára: 7 dollár.

Réval Nyomda Egri Gyáregysége, Eger. 85 2492 Igazgató: Horváth Józsefné dr.

Index: 25 508

HU ISSN 0014—0031

TOVÁBB AZ ERDÉSZET SZOLGÁLATÁBAN

Az Országos Erdészeti Egyesület Egerben tartott tisztújító közgyűlésén ismét az OEE szerkesztő bizottságának az elnökévé választottak. Ennek megfelelően, „AZ ERDŐ” felelős szerkesztőjeként folytatom az 1980-ban megkezdett munkát, amelynek céljait szaklapunk 1980. 1. számának „Beköszöntő”-jeként foglaltam össze. Amikor megköszönöm egyesületi tagságunk bizalmát, egyúttal szeretném kifejezni azt a szándékot, amely szerint változatlanul az öt évvel ezelőtt kitűzött, főbb célok folyamatos megvalósítását tekintem elsőrendű feladatommak, szolgálva erdészetünket és erdésztársadalmunkat.

Az elmúlt öt év mérlegét annak a 60 lapszámnak a tartalma és haszna jelenti, amelynek 2880 oldalas, együttes terjedelmének a keretében az erdészeti termelésfejlesztés helyzetét és irányait, a gyakorlati erdőgazdálkodás, az erdészeti kutatás és oktatás eredményeit és feladatait, egyesületi életünk fontosabb eseményeit kívántuk olvasóinkkal ismertetni. Mindezt úgy valószínűsítettük meg, hogy az egyesületi tagságot képviselő szerkesztő bizottság az üléseit és tevékenységét helyi csoportjainkkal együttműködve bonyolította le, illetve végezte. Ennek során negyedévenként az erdészet fontosabb, időszerű kérdéseit is megvitattuk, meghallgatva egy-egy helyi csoport véleményét és kívánságait, a lapszerkesztéssel kapcsolatban. Ezek a rendezvények szakmai fórumokká váltak, erősítve az egyesületi tagság, a szerkesztő bizottság alkotó együttműködését.

Számottevő változások, nem várt jelenségek következtek be az 1980—85. közötti időszakban, amikor a világgazdaság súlyos helyzete kedvezőtlenül hatott a világ erdőgazdaságára is. Ezt tetézték az erdők pusztulását okozó környezeti ártalmak. A magyar erdőgazdálkodás az időszak utolsó évében büszkén emlékezhetett a felszabadulást követő 40 év nagyszerű eredményeire. Ugyanakkor erdésztársadalmunk aggodalommal tapasztalta, hogy a világgazdaság és a környezeti hatások miatt megtorpant, sőt veszélybe került az a fejlődés, amelyet féltett kincsként kívánt növelni hazánk szolgálatában. A lapunkban megjelent tanulmányok, híradások e bonyolult helyzetben való helyes eligazítást és a szakmailag célravezető cselekvést kívánták elősegíteni. Ezért bővítettük a hazai mellett a nemzetközi erdészeti információk körét is, helyt adva különböző véleményeknek és állásfoglalásoknak, amelyek a leg-súlyosabb problémák megoldását kívánták szolgálni.

Az elmúlt öt esztendő eredményeit elsősorban annak tulajdonítom, hogy egyesületi tagságunk bőségesen ellátta lapunkat írásaival, és olyan aktív szerkesztő bizottsággal együtt végeztük a szerkesztést, amelynek tagjai sokoldalúan segítették elő a feladatok megvalósítását. Mindezt külön elismerés és hálás köszönet illeti őket, akik a soron levő tennivalókat mindig készséggel vállalták, példát mutatva az erdész hivatástudat nagyszerű erejéről. A következő időszak szerkesztő bizottságát ezért is volt többek között nehéz összeállítani. Tagságunk kívánsága és az élet folyamatossága egyaránt több fiatal bevonását kívánta. A nők arányának növekedése az egyesületi tagságban indokolta azt, hogy az erdész kolléganők is kapjanak képviselést a szerkesztő bizottságban. A túlméretezett bizottság elkerülése miatt így meg kellett válnunk sok kiváló szerkesztő bizottsági tagunktól.

A nyugdíjasok részére a budapesti OEE-intézőbizottság olvasóköriként hoz létre olyan csoportot, amely társadalmi úton segíti a lapszerkesztést, gazdag tapasztalatainknak hasznosításával.

A szerkesztési irányelvek a következő öt évben nem változnak ugyan, de az egyes célok közötti hangsúly módosul. Kiemelt feladatnak kell tekinteni a VII. ötéves terv megvalósítását. Elsőrendű jelentősége kell hogy legyen az erdőgazdálkodás hosszú távlatú programjának és az erdők fenntartását, megőrzését, valamint tartamosan sok célú hasznosítását szolgáló feladatok megvalósításának. Ennek érdekében kell, hogy szaklapunk is erősítse az ágazat önbecsülését és a társadalomtól méltán várt megbecsülést, a szakemberek szakismereteinek bővítését, a szakma szeretetét, az erdészethez való ragaszkodást és a hivatástudatot. Az eredményes gazdálkodás változatlanul alapvető feladat marad, hangsúlyozva az erdők sajátosságait, az évszázados, vagy évtizedekig tartó erdészeti termelési feladatok következetes teljesítését.

Az új szerkesztő bizottság megalakult, várja és kéri egyesületi tagságunk támogatását, és arra az együttműködésre törekszik, amely lehetővé teszi a vázolt szerkesztési célok megvalósítását. A magunk részéről szeretnénk mindenben segíteni ágazatunk fejlesztését, változatlanul tovább, az erdészet szolgálatában.

Dr. Solymos Rezső

Az új szerkesztő bizottság

- Elnök: *dr. Solymos Rezső* erdőmérnök, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) doktora, MÉM EFH főosztályvezető, Budapest;
Főmunkatárs: *Jérôme René* erdőmérnök, nyugdíjas;
Tagok:
- *dr. Balázs István* erdőmérnök, megyei tanácsos, Pest megye erdészeti, vadászati, természetvédelmi felügyelője, Budapest;
 - *Barátossy Gábor* erdőmérnök, MÉM EFH főmunkatárs, Budapest;
 - *dr. Berdár Béla* erdőmérnök, a Pilisi Áll. Parkerdőgazdaság főigazgatója, Visesgrád;
 - *dr. Bondor Antal* erdőmérnök, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, ERTI főigazgatóhelyettes, Budapest;
 - *Bus Mária* erdőmérnök, Erdőfelügyelőség igazgatóhelyettese, Veszprém;
 - *Cebe Zoltán* erdőmérnök, erdőfelügyelő, Szombathely;
 - *dr. Csötönyi József* erdőmérnök, MÉM EFH főelőadó, Budapest;
 - *Deák István* erdőmérnök, ÁEVAG igazgatója, Tamási;
 - *dr. Fírbás Oszkár* erdőmérnök-tanár, Erdészeti és Faipari Szakközépiskola, Sopron;
 - *Gáspár-Hantos Géza* erdőmérnök, MÉM ERSZ műszaki igazgató, Budapest;
 - *dr. Göbölös Antal* erdőmérnök, Erdőfelügyelőség igazgatója, Kecskemét;
 - *dr. Herpay Imre* erdőmérnök, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, ny. egyetemi tanár, Sopron;
 - *Kadlicsek János* erdésztechnikus, a Borsodi EFAG személyzeti osztályának vezetője, Miskolc;
 - *Keszthelyi István* erdőmérnök, OKTH szaktanácsadó, Budapest;
 - *Király Pál* erdőmérnök, az ERFA felelős szerkesztője, Budapest;
 - *dr. Királyi Ernő* közgazdász, a közgazdasági tudományok kandidátusa, MÉM EFH hivatalvezető, Budapest;
 - *Korbonszky Kazimírné* erdőmérnök, erdészetvezető, Vác;
 - *Krämer Antal* erdőmérnök, Mecseki EFAG igazgatóhelyettes, Pécs;
 - *Lőcsey Iván* erdőmérnök, MÉM ERSZ elemző mérnök, Budapest;
 - *Mészáros Béla* erdésztechnikus, erdőtervező, Erdőtervezési Iroda, Szombathely;
 - *dr. Rác Antal* erdőmérnök, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, MÉM főosztályvezető, Budapest;
 - *Solymosi József* erdőmérnök, mérnök-közgazdász, HM Területgazdálkodási Főosztály osztályvezetője, Budapest;
 - *Stádel Károly* erdésztechnikus, a Kisalföldi EFAG kerületvezetője, Győr;
 - *dr. Szepesi László* erdőmérnök, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) doktora, az ERTI főigazgatóhelyettese, Budapest;

dr. Szodfridt István erdőmérnök, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, tanszékvezető egyetemi tanár, EFE, Sopron;
dr. Szikra Dezső erdőmérnök, Pílisi All. Parkerdőgazdaság főigazgatóhelyettese, Visegrád;
dr. Tóth Sándor erdőmérnök, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, MÉM EFH vezetőhelyettese, Budapest;
Varga Béla erdőmérnök, a Mátrai EFAG osztályvezetője, Eger;
Tóth László erdésztechnikus, főelőadó, Nagykúnsági EFAG, Szolnok.

IX. Erdészeti Világkongresszus

Az erdészeti világkongresszusokat hat-hétévenként rendezi meg az ENSZ Élélmezési és Mezőgazdasági Szervezete, a FAO. Érdemes megjegyezni, hogy az első Rómában volt 1926-ban, a második Budapesten 1936-ban. A IX. Erdészeti Világkongresszust a Mexikói Egyesült Államok fővárosában, Mexico City-ben rendezték meg 1985. július 1—10. között.

A kongresszus által kifejezni kívánt fő politikai gondolat az volt, hogy az erdészet még az eddigieknél is jobban „nyisson” a társadalom irányában, s egyrészt kapcsoljon be nagyobb társadalmi erőket az erdőgazdálkodás fejlesztésébe, másrészt és főleg az erdőgazdálkodás is a rendelkezésére álló természeti erőforrások erőteljesebb aktivizálásával járuljon jobban hozzá az általános társadalmi problémák megoldásához. Ezt a gondolatot kívánta kifejezni a kongresszus jelmondata is: „Az erdészeti erőforrások a társadalom integrált fejlesztésében!”.

Amint az előre sejthető volt, és mind a kongresszusi felszólalásokból, mind a tanulmányút bemutatóiból kitűnt, ez a fő elvi gondolat elsősorban a harmadik világ, az ún. fejlődő országok szempontjából kapott gyakorlati tartalmat. A kifejezni kívánt cél: Az erdőgazdálkodás járuljon hozzá jobban (az addigi-eknél ésszerűbben) a harmadik világ hatalmas térségein élő embermilliók élélmezési gondjainak, valamint energiaellátásának megoldásához. Az előbbi az ún. agro-silvo-pastoral rendszerek ésszerű, kutatásokkal megalapozott fejlesztését, az utóbbi az erdei biomasszájának ugyancsak az eddigieknél ésszerűbb és fokozottabb hőenergetikai hasznosítását jelentené. Mindennek megteremtéséhez egy új, az ún. szociológiai ökológián alapuló integrált erdőgazdasági politika kidolgozását, valamint a finanszírozás globális stratégiájának megteremtését sürgették, főként a FAO és az UNEP irányában.

Az erdőgazdálkodás társadalmi vonatkozásai mellett nagy hangsúlyt kaptak a kongresszuson az ökológiai problémák, de szintén elsősorban a trópusi, valamint a száraz és félszáraz klímaövezetek tekintetében. Hangsúlyozták a felszólalók a trópusi erdőterületek újraerdősítésének, a természetes erdei ökoszisztémák megőrzésének a fontosságát, az erdészeti genetika és a genetikai melioráció, az erre irányuló tudományos kutatások szükségességét. Az erdészeti ökológiai problémákat mindig szoros összefüggésben tárgyalták a termőtalaj problematikájával: megőrzésével, minőségének javításával, a talaj-aktivitás és produktivitás fokozásával. Ugyancsak szoros kapcsolatot mutattak az erdőgazdálkodás, valamint a vízkészletek megőrzése és újrahasznosítása tekintetében is. Mindezen problémák megoldásával kapcsolatban hangoztaták a tudományos kutatás, a nevelés, a propaganda, az információcsere, a nemzeti és a nemzetközi koordináció szükségességét. A problémák kezelésénél javasolták azt tekintetbe venni, hogy a szóban forgó gond mennyire globális, regionális vagy lokális.

Az északi félteke, különösen Európa erdészetének olyan gondjai, mint pl. az ipari stb. környezetszennyezés erdőpusztító hatása, gyengébb hangsúlyt kapott a kongresszuson. Talán azért is üdvözölték a küldöttek nagy ovációval azt a kilátást, hogy a következő, a X. Erdészeti Világkongresszus megrendezésére esetleg már újra Európában kerül sor. Ugyanis két ország jelentette be erre vonatkozó ajánlatát: a Szovjetunió (immár a második alkalommal tolmácsolt meghívást a szovjet állam) és Franciaország.

A kongresszus elnöksége a bejelentést tudomásul vette és hivatalosan továbbítja a FAO vezetőségéhez, amely dönteni fog a következő világkongresszus megrendezési jogának ügyében. Az Országos Erdészeti Egyesület részéről javasoltuk, hogy az erdészet társadalmi szervezetei kapjanak nagyobb szerepet a kongresszuson tárgyalt problémák megoldásában és ennek érdekében fokozzák aktivitásukat.

A világkongresszus anyagáról három fő dokumentum készült: „Az előadások összefoglalói”, „A kongresszus fő következtetései” és a „Mexikói kiáltvány”. Az előadások összefoglalói c. kiadvány lényeges mondanivalóit a fenti általános ismertetés tartalmazza, a Kongresszus fő következtetései c. kiadványban a három technikai bizottság következtetéseinek és ajánlásainak az összefoglalóját találjuk, a „Mexikói kiáltvány”-t teljes terjedelmében ismertetjük.

MEXIKÓI KIÁLTVÁNY

Emlékeztetnek arra, hogy a VIII. Erdészeti Világkongresszus, amelyet 1978-ban tartottak Dzsakartában, Indonéziában, tanúságot tett amellett, hogy az erdőnek a közösség javát szolgálnia, és tudatára kell ébrednünk annak a szerepnek, amelyet a társadalom, elsősorban a legszegényebb rétegek életszínvonalának javításában az erdő betölt.

Emlékeztetnek arra is, hogy korábban világméretű stratégiákat fogadtak el az agrárreform és a falusi területek fejlesztésére, a természet megőrzésére és az energiaforrások védelmére. Ezek lehetővé tették, hogy jobban megértsük a társadalmi igényeket, az ember és az erdő erőforrásainak kapcsolatát, és annak szükségességét, hogy a fejlesztés érdekében integrált megoldásokat alkalmazzunk.

A FAO Tanácsának 86. ülésén hozott határozatokkal egyetértve azt javasolták, hogy a IX. Erdészeti Világkongresszus adjon kiemelt elsőbbséget az erdészeti erőforrások megőrzésének és megfelelő kiaknázásának.

Figyelembe vették azt, hogy a FAO Tanácsa által hirdetett, az Erdők Nemzetközi Éve kivételes alkalmat nyújt arra, hogy megvizsgálják a világ erdészete előtt álló kérdéseket.

Tekintetbe vették a FAO VII., a trópusi területeken levő erdők hasznosítására alakult bizottságának akcióprogramját.

Emlékeztetnek arra, hogy az erdészeti szervezetek hozzájárulása a társadalom életéhez olyan javakból és szolgáltatásokból áll, amelyek szerepet játszanak a falvak és az ipar fejlődésében, a környezetvédelemben és a táplálkozás biztosításában.

Megfontolták azt, hogy az emberiség jövőjét fenyegeti az erdészeti öko-rendszer romlása és pusztulása, a genetikai elszegényedés, a fajok eltűnése, a hidrológia és a klíma rombolása, a talajok kimerülése, a termelékenység csökkenése, az erőforrások megújításának elégtelensége, és azok rossz kiaknázása.

Megfontolták a társadalom nyomorúsága és az ökológiai egyensúly felborulása közötti szoros kapcsolatot, ami hozzájárul ahhoz, hogy a falusi lakosság visszamarad a fejlődésben, hogy nincs megfelelő mikrostruktúra, elmarad a technológia, gyenge a termelékenység és az erdészeti műveletek versenyképessége, és mindez egyúttal az erdők pusztításának oka és következménye is.

Elfogadták azt, hogy az erdészeti erőforrások minőségi romlásának okai a nem megfelelő szervezeti, ipari és kereskedelmi struktúrákban keresendők, amelyek súlyosbítják a társadalmi-gazdasági környezetet az erőforrások kimerítése révén.

Megfontolták azt, hogy a legtöbb fejlődésben lévő ország függ az erdészeti erőforrásoktól, mint létük fenntartásának elsődleges energiaforrásától, és hogy bizonyos

országokban a tűzifahiány napról napra élesebb lesz a demográfiai robbanás következtében, és ennek olyan gazdasági, társadalmi és környezeti hatásai vannak, amelyek az előzőből erednek.

Megfontolták az erdőpusztulás következményeinek súlyosságát a szárazság és a sivatagosodás bekövetkezésétől sújtott országokban, aminek következményei vannak a lakosság táplálkozásában és túlélésében az érintett országokban, elsősorban Afrikában.

Megfontolták azt a tényt, hogy bizonyos — mégpedig egyre növekvő — számú országokban, egyre inkább sújtja az erdőket az erdőtüzek fellépése, a természeti csapások és a betegségek több más tényezővel együtt, továbbá azok a károk, amelyeket a levegő szennyezése okoz, ezek jelzik az élet minősége elleni, és az emberi tevékenység bizonyos szektorai elleni csapások veszélyeit, az utóbbiak közé tartozik a mezőgazdaság, az élelmiszerek és a vizek minőségének megőrzése, a vadállomány és a halászat fenntartása.

Megfontolták azt, hogy a jelenlegi nemzetközi válság az egyes nemzetek közötti szoros kapcsolatot és egyenlőséget bizonyítja és jelzi a gazdasági körülmények és a politikai helyzet befolyását a természetes erőforrások megőrzésére és felhasználására.

Megfontolták azt, hogy az erdészet részéről milyen sokféle lehetőség és megoldás létezik minden egyes ország számára fejlődésük jellegzetességeinek, társadalmuk és politikai helyzetüknek, erőforrásaiknak és elsődleges szükségleteiknek a függvényében.

Elismerték azt, hogy az iparosodott országok legnagyobb részében az erdészeti erőforrások a gazdasági növekedésnek és az élet minőségének javításának forrásai, míg a fejlődő országok közül sokban ezek rosszul kiaknázott lehetőséget jelentenek, bár egyedülálló lehetőséget nyújtanának a falusi környezetekben a társadalmi-politikai jólét növelésére.

Meggyőződtek arról, hogy az erdészeti műveletek fejlesztése hozzájárulhat a falusi közösségek fejlődéséhez olyan előnyökkel, amelyek teljes egészükben a nemzeti közösségeknek juthatnak.

Figyelembe vették azt, hogy a fára alapozott ipar fejlődése előtt nagy lehetőségek vannak; mivel a kis, családi közösségektől a nagy, integrált ipari egységekig egyaránt van lehetőség a társadalom számára szükséges javak termelésére.

Elismerték azt, hogy az erdészeti területet gyakran túlságosan másodrendűként kezelik, ezáltal sarkítják a döntéseket és az alkalmazott stratégiát, és megnehezítik az integrált tervezés egységes végrehajtását.

Figyelembe vették azt, hogy a nem-megújítható természeti erőforrások kimerülése egyre folytatódik és ezért lehetőleg megújuló erőforrásokkal helyettesítik őket, különösen pedig folyamatosan erdei erőforrásokat alkalmaznak erre a célra.

Figyelembe vették azt, hogy a világ rossz gazdasági helyzete következtében az utóbbi években az erdészeti erőforrások védelmére és megőrzésére fordított összegek elégtelenek.

Megfontolták azt, hogy elégtelenek az olyan kutatásokra fordított összegek, amelyek lehetővé teszik a technológiai és tudományos kihívásokkal való szembenézést, pedig ezek az erdészet számára új dimenziókat és felelőségeket jelentenek.

A kongresszus kijelenti, hogy az új erdészeti politika és stratégiák alkalmazása érdekében a következő alapelveket és irányokat kell figyelembe venni.

A világbéke, a gazdasági növekedés, a társadalom jóléte, a környezet minősége és az egyes nemzetek közötti kapcsolatok azok az alapok, amelyeken az igazságos, egyenletes és ésszerű fejlődésnek alapulnia kell.

Az erdészeti szektornak részt kell vennie a nemzetek integrált fejlődésében, hozzá kell járulnia a falusi és városi közösségek jólétéhez, és erre a célra mozgósítania kell a termelés, a természetvédelem és a szociális lehetőségek minden eszközét.

Meg kell szabni a politikai utat, és olyan stratégiákat kell alkalmazni, amelyek a társadalom valamennyi tagjának a felelősségén és részvételén alapulnak.

A fejlődés hajtóerejének az emberi lényeknek kell lenniük, az ő hasznukat kell az elsődleges célnak tekinteni, a közvetlen célnak pedig az erdős területeken lakó népesség haladásának kell lennie.

A világméretű fejlődés megköveteli azt, hogy az erdészeti erőforrások és a társadalom közötti kapcsolatok újra meghatározzák, harmóniában a természetes kör-

nyezettel érzékeny lelkiismerettel a technikai változások, a társadalom, a gazdasági élet és a politika helyzete iránt, amelyek éppen ezt az új erdészeti stratégiát követelik meg.

Sürgető szükség van arra, hogy intézkedések szülessenek egyrészt az erdészeti szektor, másrészt a politikai szervek, a hatalom, a pénzügyi szervezetek, a más szektorok és általában a társadalom közötti eszmecsere megjavítására.

Meg kell bízunk a lakosság tevékenységében és kezdeményeznünk is kell azt, hogy így biztosítsuk közreműködésüket és a helyi emberi erőforrások mozgósítását a hatékony együttműködés érdekében. Abból a célból, hogy a kormányzat központi és regionális szerveinek a ténykedésében megfelelő koordináció érvényesüljön a magánszervezetekkel és a társadalmi szervezetekkel, a törvénykezelést tökéletesíteni kell, és azt a pillanatnyi követelménynek megfelelően módosítani kell az intézményes keretek révén.

Elkerülhetetlen és sürgős feladat különösen a fejlődő országokban az, hogy az erdészeti erőforrások a falusi lakosság jövedelmének ésszerű kiegészítését nyújtsák és megfeleljenek azok igényeinek. Ebből a célból segítséget kell adni a létező szervezeteknek, amelyeknek megvan a maguk szervezete, és amelyeknek hatékony szerepük van az erdészeti műveletekben, mint elismert közvetítőknek a társadalom, a kormány és az ipar között. Ezekben a szervezetekben helyet kell találniuk a föld nélküli parasztnak, a nőknek és a fiatalságnak.

A szakemberek, a technikusok, szakmunkások és munkások új nemzedékének kialakulását elő kell segíteni és meg kell gyorsítani, hogy így hatékonyan szembe lehessen nézni a szektor új kihívásaival.

Csak integrált, az erdészetet gazdálkodását, az erdők kiaknázását, a mezőgazdasági tevékenységeket, a pásztorkodást és az ökológiai szempontokat is magában foglaló falusi fejlődés keretében képzelhető el annak a lehetősége, hogy egyszerre járuljunk hozzá a társadalmi haladáshoz és a természeti erőforrások megőrzéséhez.

Sürgető szükség van arra, hogy a lejtős medence-területek helyrehozatalával és a sivatagosodás elleni harcral kapcsolatos intézkedéseket fenntartsuk és tovább fejlesszük, különösen Afrikában, mert ezeknek célja az ökológiai egyensúly fenntartása, az érintett zónák bekapcsolása a termelés nemzeti folyamatába, egyszersmind a száraz és félszáraz területeken élő népesség igényeinek a kielégítése.

Meg kell növelni és jobban kell elosztani azokat a pénzügyi eszközöket, amelyek célja a megőrzés, a védelem és az iparosítás folyamatának a gyorsítása. Ezeknek az erőforrásoknak egyrészt a jobb termelékenységéből kell erednie, másrészt nemzeti pénzügyi szervezetektől és a nem-kormány szervektől kell származnia.

A kongresszus hangsúlyozza azon, a trópusi erdőkre vonatkozó cselekvési program fontosságát és sürgősségét, amelyet a FAO VII. Trópusi Erdők Hasznosításával Foglalkozó Bizottsága fogadott el, és határozottan támogat minden olyan kezdeményezést, amelyek meggyorsítják a következő öt elsődlegességet élvező területre vonatkozó tervek megvalósítását: az erdészet szerepe a földhasználatban, a tűzifa és az energia, a trópusi erdők ökörendszereinek megőrzése, az erdészeti ipar és az intézmények fejlesztése.

A kongresszus javasolja világalap létesítését az erdészeti környezet fejlesztésére és védelmére, különösen a fejlődő országok segítése céljából.

A Német Szövetségi Köztársaság úgy véli, hogy az Alap célkitűzéseit és a vele való rendelkezést tisztán kell még azelőtt, mielőtt létrehoznák azt.

A kongresszus sürgeti a kormányokat, hogy tegyék magukévá az erdők célkitűzéseit, amelynek sikere a nemzeti és helyi kezdeményezésektől függ.

Szükséges megtervezni az erdészeti ipar fejlődésének útját, elfogadva először az erdők jellegének és az anyagtermelésnek a jellegét az integrált és folyamatos erdőművelés keretében, továbbá szükséges felismerni azt is, hogy az erdőgazdálkodás a falusi fejlesztés programjainak lényeges része, mert jövedelmet, foglalkoztatottságot biztosít, és maguknak az erőforrásoknak a megőrzését is lehetővé teszi.

Az erdőgazdaságok olyan beruházásokat igényelhetnek, amelyek nem hoznak jelentős jövedelmet, viszonylag alacsony a gazdasági rentabilitásuk; ez szükségessé teszi olyan új technológiák kialakítását, amelyek a beruházott javak jobb kiaknázására adnak lehetőséget az abból részesülők lehetséges legnagyobb köre részére.

Sokkal nagyobb fontosságot kell tulajdonítanunk azon megoldások és technológiák létrehozásának, amelyek alkalmasak arra, hogy az erőforrásokat jobban megőrizzük és kiaknázzuk, mégpedig úgy, hogy ebben a falusi lakosság különösen az erdős területeken élők hagyományos ismereteit is kihasználjuk.

A jelenlegi gazdasági rendszereknek a hatékonyabb felhasználásba való átmenete a megújítható természeti erőforrások tekintetében olyan módon valósítandó meg, hogy lehetővé tegye az erdészeti erőforrások teljesebb hasznosítását nemcsak a létfenntartás energiaforrásaként, hanem energiaforrássul az ipari tevékenységhez, a falu-villamosításhoz, az öntözőrendszerek fejlesztéséhez és a fosszilis tüzelőanyagok helyettesítéséhez.

Olyan konkrét nemzeti és nemzetközi intézkedéseket kell hozni, amelyek csökkentik az ipar szennyezőanyag-kibocsátását, mert ezek olyan komoly levegőszennyeződést okozhatnak, amelyek az iparosodott területeken mindenütt károsan hatnak az erdőre és az emberi életre.

Fokozni kell a küzdelmet az erdő pusztulásához vezető tényezők ellen, különösen az erdőtüzek, a természeti katasztrófák és betegségek ellen, és ennek érdekében olyan rendszabályokat kell elfogadni, amelyek nemzeti és nemzetközi tekintetben is egyetértéssel és koordinálással találkoznak.

Elsőrendű prioritást kell biztosítani az erdészeti szakterület kutatásának és a tudományos és technológiai ismeretek terjesztésének, különös figyelmet fordítva a kritikus területekre, mint amilyenek a trópusi erdők, a száraz zónák, vagy erősen erodálódott vidékek, a mező-, erdőgazdasági és állattenyésztési felhasználás alatt álló területek és azok az erdők, amelyeket az ipari szennyeződés elsősorban sújtott.

A társadalmi és gazdasági fejlődés és a világ ökológiai egyensúlya olyan nemzetközi együttműködést követel meg, amely maguknak az érdekelt országoknak erőfeszítéseire alapul, és amely figyelembe veszi az eljövendő nemzedékek iránti felelősséget is.

Az erdészeti szakterületnek, mint a gazdasági fejlődés egyik tényezőjének fel kell ismernie és el kell fogadnia felelősségét azon új lehetőségek alkalmazásában, amelyek ez előtt a szakterület előtt nyílnak meg azon sokféle változás következtében, amelyek az emberiséget érintik; ennek következtében a világ minden országában élő erdészeknek arra kell törekedniük, hogy kicseréljék ismereteiket és tapasztalataikat, fejlesszék a nemzetközi együttműködést és mindezek útján előmozdítsák a világ országai közötti egyetértést és a békét.

Fel kell ismernünk az erdészeti tevékenységek területén a nők részvételének tényleges jelentőségét és lehetséges súlyát. Hangsúlyoznunk kell az erdészeti erőforrások meglévő és tovább növekvő értékét a fejlett országokban, így különösen annak a környezeti viszonyokra gyakorolt hatása és az ipari termelésben betöltött szerepe vonatkozásában.

A IX. Erdészeti Világkongresszus megerősíti azt a meggyőződést, hogy le lehet győzni a szegénységet és pótolni lehet az erdészeti termékek hiányát, ami folyamatosan jelentkezik bolygónk hatalmas területein, és hogy meg lehet fordítani az erdészeti erőforrások pusztításának folyamatát, mégpedig a megfelelő felhasználás, az erdők értékesítése és fenntartása útján, és megállapítja, hogy:

A szélesebb körű társadalmi közreműködés útján az erdők gazdasági lehetőségeinek ésszerű kihasználása és megőrzése előmozdítja a nemzetgazdaságok fejlődését, végső soron hozzájárul az élet minőségének javulásához az emberiség javára, és ennek következtében, arra buzdít minden embert, az összes nemzetet és azok kormányait, hogy saját önállóságuk keretein belül vegyék tekintetbe az erdészeti erőforrások nagy jelentőségét a bioszféra és az emberi faj fennmaradása szempontjából, és felhívja őket, vegyenek részt azoknak az erőforrásoknak a megőrzésében és értékesítésében, amelyeknek feladata az emberiség ellátása élelemmel, nyersanyagokkal, energiával, a jólét, az ökológiai egyensúly biztosítása és az élet minőségének a javítása.

Az „Erdők Éve” és az Erdészeti Világkongresszus a szakmabeliek és a szakmán kívül állók figyelmét egyaránt az erdőgazdálkodásra fordította. Meg kell ragadni az alkalmat, és nekünk is össze kell foglalnunk gondolatainkat az erdőről, az erdő és az erdőgazdálkodás jövőjéről, melyet csak a jelen munkájával biztosíthatunk. Ez lehet az Erdők Évének méltó befejezése.

Dr. Herpay Imre, Király Pál

A IX. Erdészeti Világkongresszuson Mexikóban magyar részről jelen volt: Bazsó Csaba (LIGNIMPEX), dr. Herpay Imre (OEE), Keresztesi Béla akadémikus (ERTI), Király Pál (OEE), dr. Királyi Ernő (MÉM EFH).

A 100 éves erdésziskola

A RÓTH GYULA Erdészeti és Faipari Szakközépiskola nevelőtestülete és ifjúsága centenáriumi ünnepséget rendezett október 24—26. között Sopronban. Az első napon nemzetközi erdész sokoldalúsági verseny, a soproni középiskolások versmondó versenye, az egyesületi oktatási és közművelődési bizottság ülése és sportvetélkedő volt a műsoron. Másnap emlékfasort ültettek, emléktábla elhelyezésével emlékeztek meg az iskola névadójáról — Róth Gyuláról —, jubileumi kiállítást nyitottak meg, majd emlékező ünnepséget tartottak a művelődési házban. Harmadnap osztálytalálkozók voltak, kopjafát avattak *Tuskó László* emlékére, megkoszorúzták *Róth Gyula* és *Tuskó László* sírját, majd közgyűlést tartott a Soproni Erdész Diákok Baráti Köre. Az ünnepségsorozatot végül erdész baráti találkozó és iskolabál zárta.

Az emlékezés bensőségét, az iskola fejlődési folyamatát, mai helyzetét és jövő kilátásait, a jubileumra készülést kívánja AZ ERDŐ jelen száma megörökíteni.

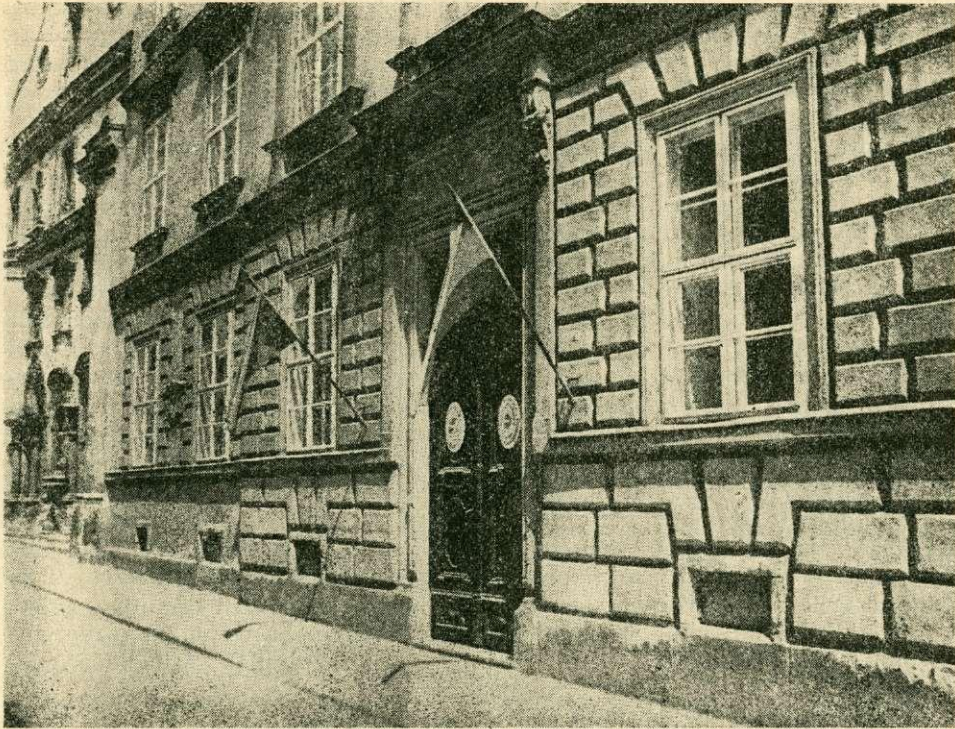
Dr. Bársony Lajos:

VADÁSZERDŐ—TATA—ESZTERGOM—SOPRON

A vadászerei M. Kir. Erdőőri Szakiskola alapítását, annak első törzskönyvi bejegyzése szerint: „a magyar országgyűlés 1885. évi költségvetési tárgyalása alkalmával határozta el, mely aztán *gróf Széchenyi Pál* földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr *Ő Nagyméltósága* 1885. évi 57.209. számú rendelete folytán, *Kálnoki Bedő Albert* országos főerdőmester és miniszteri tanácsos úr *Ő Méltósága* által, 1885. évi október hó 27-én, reggeli 10 órakor nyitott meg, s adatott át céljának.”

Az oktatás két esztendőn át gyakorlati irányú volt. A fő súlyt a helyszínen való begyakorlás mellett a munkák értelmes végrehajtására fektették, az elméleti tanítás pedig a nélkülözhetetlen alapismereteket felőlvé magyarázó és útmutató irányban haladt. Az elméleti oktatás kiegészítéséül, s tapasztalatok szerzése céljából, kellő vezetés és magyarázat mellett időnként tanulmányi kirándulást tartottak. Tankönyvként *Bedő Albert* „Erdőőr, vagy az erdészeti alapvonalai kérdésekben és feleletekben” c. munkája szolgált. Taneszközökként különböző erdőművelési és erdőhasználati eszközök, szakkönyvek és gyűjtemények álltak rendelkezésre. Gyakorlati térként a vadászerei erdőgondnokság területéből kihalított, 1230 kh erdő, illetve a szakiskola 24 kh-as növénykertje (ebben elhelyezett, „csinos kis méhes”) és 26 kh-as csemetekertje szolgált. A vadászat gyakorlati oktatására az 1230 kh-nyi tanulmányi erdőn kívül még a szomszéd 2200 kh-nyi kincstári erdőből álló vadászati terület és még mintegy 10 000 kh-nyi községi mezei vadászterület-bérlemény is szolgált. A szakiskolával egybekötve (közös igazgatással) erdészeti kísérleti állomás, meteorológiai állomás is szolgált a hallgatók képzését.

Az intézetben az idő- és munkabeosztás, egyáltalán, az egész nevelés teljesen katonai rend szerint történt, s a növendékek — folytonos felügyelet

Az iskola bejárata

mellett — minden munka elvégzését megtanulták. A tanfolyam a második év végén évváró vizsgával fejeződött be, erről a hallgatók végbizonyítványt kaptak, majd 3/4 évi gyakorlati szolgálat után, a kir. erdőfelügyelőségek székhelyén minden év október havában tartott erdőőri szakvizsgán vehettek részt. Ennek sikeres letétele és a 24. életév betöltése esetén váltak hatósági személyként felelősségteljesítővé.

Az intézet első tanszemélyzete: igazgató-tanár *Vadas Jenő*, m. kir. erdőész (később főerdőtanácsos, selmecbányai akadémiai tanár), segédtanár *Kovács Aladár* m. kir. erdőgyakornok, munkavezető *Gyöngyösi József* m. kir. főerdőőr. Az első tanulók száma 9 fő, ebből végzett 7 fő.

1918-ban valósult meg *Török Sándor* kiváló igazgatónk alatt a szakma álma; Vadászerdőn 3 éves, 1 éves előgyakorlatot is kívánó, középfokú erdőszeti szakiskola nyílt meg. A háború azonban közbeszólt, s 1919 őszén iskolánk Tatára került. Az ideiglenes elhelyezés 1924-ig tart, ekkor az iskolát Esztergomba helyezték. 1928-ig maradt fenn az Erdész Szakiskola, ezután csak az Erdőőri és Vadőri Szakiskola hallgatóit oktatják 1935-ig. Ekkor — az 1935. évi IV. (az erdőkről és a természetvédelemről szóló) törvény végrehajtása kapcsán — alerdész szakiskola kezd meg működését. Újabb változást 1948 októberére jelent, amikor megnyílik az Erdőgazdasági Középfokú (4 éves), amely 1949-től új órateranggal, Erdészgimnázium néven folytatja munkáját.

1950-ben, a szakoktatás átszervezése kapcsán, s mivel az esztergomi épületek nem feleltek meg a középfokú oktatás kívánalmainak, az iskolát Sopronba telepítik, s közben megváltozik a neve is: Erdészeti Technikumként indul

1950. október 1-én. Az esztergomi erdészgimnázium tanulói négyéves képzés után, 1952-ben itt érettségiztek. Az 1949-ben Esztergomban, illetve Sopronban. 1950—51—52-ben beiskoláztak már csak 3 éves képzést kapnak. A soproni technikum működéséről több bemutató, értékelő cikk jelent meg, a középfokú szakoktatás problémái ismertek szakközönségünk előtt.

Iskolánk 100 év alatt mindig az alsó- és középfokú erdészeti szakoktatás vezető intézménye volt. Igazgatói — különösen *Török Sándor* és *dr. Tuskó László* — és tanári kara, magas követelményeket támasztottak önmagukkal és a tanulóifjúsággal szemben is. 1985-ben nem is lehet méltóbb elismerés és feladat számunkra, mint — ismét csak elsőként az országban — elindítani az ötéves iskolarendszerű technikusképzést.

Személyi feltételeink jók. Az iskola 44 fős oktatói gárdája elegendő felkészültséggel és tapasztalattal rendelkezik, hogy megoldja a feladatot. Ebből 24 műszaki végzettségű, 13 erdómérnök, 6 faipari mérnök, 1 mg. gépészmérnök, 1 üzemmérnök, 3 műszaki oktató. Egyetemi doktori fokozattal heten rendelkeznek. Az elmúlt öt évben megtörtént a tantestületben a nemzedékváltás, kiépült a vezetés új szervezete. Várakozással nézünk a közeli évek elé. Sürgősen meg kell oldódni tanterem gondjainknak, feszítő a helyzet kollégiumunkban (részben a férőhely miatt, másrészt a komfortosítás terén). Felújításra vár épületeink villamosvezeték-hálózata. A kollégium szociális blokkjának tervei ugyan készek, de nincs rá pénz. Fokozatosan bővíteni és felújítani kell járműparkunkat; garázst, szerelőműhelyt építeni számukra. Szükséges fejleszteni műszerállományunkat, oktatás-(számítás-)technikai eszközeinket, épületeink homlokzatát rendbe tenni, javítani a tanulók szabadidős lehetőségeit stb.

Fenntartó tanácsunkkal, a Sopron Városi Tanáccsal, felügyeleti tanácsunkkal, a Győr-Sopron Megyei Tanáccsal és szakmai felügyeleti szervünkkel, a MÉM Szakoktatási Főosztályával kapcsolatunk jó. Bírjuk a soproni oktatási intézmények pártbizottságának, felsőbb pártszerveknek, a MEDOSZ megyei bizottságának bizalmát és támogatását is. A nevelőtestület, a tanulóifjúság, a szülői munkaközösség és gyakorló gazdaságunk, a Tanulmányi Állami Erdőgazdaság vezetésével is együttműködve kívánjuk elérni céljainkat.

TUTUNZISZ TÓMASZ:

A GYAKORLATI OKTATÁS KÉRDÉSEIRŐL

Középfokú erdészeti oktatásunk alapvető célja, hogy megfelelő szakmai, elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkező munkahelyi vezetőket képezzen az erdőgazdálkodást folytató termelőüzemek részére. A termelőüzemeket kevésbé érdekli, hogy milyen iskolareformbeli változások eredményeként kapják a középfokú szakembereket, kellő szakmai, elméleti és gyakorlati ismeretüket azonban természetszerűleg alapvetően megkövetelik.

A gyakorlati oktatás általában sajátos lehetőségeivel, módszereivel hatékonyan hozzájárul az általános nevelési és képzési feladatok végrehajtásához. Így volt ez különösen a hatvanas évek technikusképzésében. Az utóbbi másfél évtizedben a gyakorlati nevelő-oktató munka feltételei többször megváltoztak. Az 1950-ben kezdődő és az 1957-es évvel záruló időszakban fokozatosan kialakultak a technikusképzés gyakorlati oktatásának szervezeti formái: a heti rendszeres — a tanítási időn belüli összefüggő — és a nyári gyakorlatok.

A heti rendszeres — ügynevezett tantárgyi — gyakorlatok során olyan feladatokat oldottak meg a tanulók, amelyek szorosan kapcsolódtak az elméleti tananyaghoz. Az őszi és tavaszi időhöz kapcsolódó szakmai munkákat a tanulók összefüggő gyakorlatok során hajtották végre. A nyári gyakorlatok célja különféle szakmai tevékenységek, eljárások, fogások alapos begyakorlatása volt, amelyeknek egy részét a bázisgazdaságon kívül végezték el a tanulók. Így bővült szakmai látókörük.

A tanulmányutak során a diákok ismereteket nyertek hazánk különböző tájainak erdőgazdálkodásáról, földrajzi, történelmi, irodalmi, műemléki és néprajzi nevezetességeiről.

Sajátos, kiscsoportos foglalkozási forma volt a naposi szolgálat, melynek keretében a tanulók a munkahelyi vezetők közvetlen irányításával hajtották végre a kitűzött feladatokat.

Az 1957—58-as tanévvel kezdődő és a szakközépiskolai képzés megkezdéséig tartó időszakban — 1970 — a gyakorlatok időtartama megközelítette az összes óraszám 40%-át. A tanulmányok megkezdését egy éves üzemi előgyakorlat előzte meg. A heti tantárgyi gyakorlat minden évfolyamnál egységesen 6 órás volt. Az évközi összefüggő gyakorlatok időtartama megfelelő lehetőségeket biztosított a tantervi célkitűzések megvalósításához és főleg ahhoz, hogy az erdészeti munkák megfelelő időben való végzése is lehetségessé vált a tanév folyamán. Ezeket a foglalkozásokat önállóított gyakorlatvezető erdőmérnök-tanárok irányították.

A technikumi képzés során — a naposi szolgálat kivételével — a foglalkozások osztálykeretben történtek. A heti tantárgyi gyakorlatokon megvalósult a tantárgyon belüli koncentráció, mivel a foglalkozásokat ugyanaz a tanár vezette, aki az adott tantárgy elméleti óráit tartotta. Megerősödött és elmélyült a Tanulmányi Állami Erdőgazdaság és az iskola kapcsolata. Igényes, magas színvonalú és igen eredményes szaktanári munka jellemezte ezt az időszakot.

Az 1969—70-es tanévtől beindított szakközépiskolai képzés első formája több változást hozott a gyakorlati képzésben. Megszűnt az egy éves előgyakorlat. Az évközi összefüggő gyakorlatok óraszámja a felére csökkent. Néhány pozitív változás is történt. Kismértékben emelkedett a nyári gyakorlatok és a naposi szolgálat időtartama. Bevezetésre került a félosztályos csoportbontás. Javult a tanulók szállítása a gyakorlati foglalkozásokra. Megkezdődött az erdőmérnök-tanárok pedagógiai képzése, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Tanárképző Intézetében.

Az 1979—80-as tanév a következő szakközépiskolai változat új, gyakorlati tanterve szerint az eddig egységes, 6 órás heti tantárgyi gyakorlatok ideje az első osztályban 3, a többi osztályban pedig 5 órára csökkent. Megszűnt a naposi szolgálat az első és második osztályban. Az osztályok harmadolásával újabb csoportbontás történt. Ez nagy előrelépést jelentett a hatékonyabb képzés irányában. Ugyanakkor azonban az elméleti és a gyakorlati oktatás összehangolása nehezebbé vált.

A szakmához való kötődés minél jobb biztosítása, a lecsökkent gyakorlati óraszámok valamiféle pótlása érdekében, folyamatossá tettük a harmadévesek kéthetes nyári, külföldi gyakorlatát a Német Demokratikus Köztársaságban és Csehszlovákiában.

A naposi szolgálat keretében megindult a napjainkban is folyó vontatóvezetői képzés. Tanítványaink 80%-a motorkerékpárra és személygépkocsira is megszerzi a vezetői jogosítványt.

Erdőműveléstani gyakorlat

Az 1982—83-as tanévben — a szabad szombatok bevezetésével — igen sajnálatosan tovább csökkent a gyakorlati képzésre fordítható idő. *Megszűntek az évközi, összefüggő gyakorlatok.*

A nehéz gazdasági helyzet következtében a pénzügyi források beszűkültek. Ma már nem elégségesek a szakképzés alapvető tárgyi feltételeinek biztosításához.

A régi technikusképzés biztosította a legtöbb gyakorlatot és adott alapos, teljesítményképes tudással rendelkező fiatal középfokú szakembereket az erdőgazdálkodás számára.

A gyakorlatok évi óraszámának alakulása, 1957-től napjainkig

Tantervek	A gyakorlat szervezeti formája						Összes gyakorlat óra
	heti tantárgyi gyak.	év közti össze- függő	tanul- mányút	nyári gyak.	naposí szolg.		
	évi óraszám a						
Technikumi	1957-es évtől	774	672	168	228	48	1890
Szakközépiskolai	1969-es évtől	774	336	120	288	84	1602
Szakközépiskolai	1979-es évtől	561	328	120	288	30	1327
Szakközépiskolai	1982-es évtől	612	—	120	280	30	1042
Az 5 éves képzés tervezete	1985-ös évtől	804	46	130	200	30	1210

A szakközépiskolai képzés különféle formáinak bevezetése lépésről lépésre csökkentette a gyakorlatok óraszámát, ami a legutóbbi időkből már veszélyeztette és tervezett legújabb formája jelenleg is veszélyezteti a megfelelő szakképzettségű középfokú szakemberek kibocsátását.

Iskolánkban a nyugdíjazás miatt több, nagy tudással és több évtizedes tapasztalattal rendelkező tanár fejezte be az utóbbi években az aktív nevelő-oktató munkát. A helyükre lépő fiatal erdőmérnök-tanárok az átvett tapasztalatok és módszerek birtokában igyekeznek folytatni a szakoktatási célkitűzések elérésére irányuló, egyre nehezebb munkát.

Az 1985—86 tanévben indul az 5 éves technikusképzés. A megalapozott elméleti képzés mellett a gyakorlati oktatás lehetőségeinek maximális kihasználásával igyekszünk — amennyire lehetséges — a lehető legjobban kiképezni tanítványainkat.

DR. FIRBÁS OSZKÁR:

A KÖZÉPFOKÚ ERDÉSZETI TANKÖNYVEKRŐL

Ásotthalmán 1883-ban, Temesvár-Vadászerdőn 1885-ben, Liptóújíváron 1886-ban, végül Görgényszentimrén 1893-ban nyitotta meg kapuit az erdőőri szakiskola. Az első évben a hallgatók *Bedő Albert* „Erdőőr” című könyvéből tanultak, míg a második év a gyakorlatok ideje volt. *Török Sándor*, a vadászerdői szakiskola igazgatója az 1900-as évek elején a *Bedő*-könyvet már elavultnak tartotta és sürgette a tantárgyi oktatás bevezetését.

A századfordulón a szakemberek között vita folyt arról, hogy az erdőőrök képzését válasszák külön az erdőaltiszti képzéstől, vagyis meg kell teremteni a középfokú szakképzést. *Kaán Károly*, egyik legnagyobb erdészünk is a középfokú képzés mellett tört lándzsát. Az OEE vezetősége bizottságot hívott össze az ügy megtárgyalására. A bizottság tagjai között ott találjuk *Kaán Károlyt*, *Róth Gyulát* és *Török Sándort* is.

Az 1906-ban összehívott bizottságnak a korát megelőző javaslatát természetesen abban az időben nem méltányolták, de *Török Sándor* kitartó érvelése és következetes munkája eredményezte, hogy jelentős módosítással végül is elfogadták a javaslatot, s 1908-ban középfokú erdészeti iskola nyithatta meg kapuit Vadászerdőn.

Az első középfokú erdészeti iskola tantervét és alapszabályait *Török Sándor* és tantestülete: *Ebergényi (Tóber) Samu*, *Horváth Dezső*, *Maróthy Emil* és *Muck András* állították össze és dolgozták ki. Ők voltak a szakmai ismeretanyag első összeállítói is. Jegyzeteket készítettek. Ezek közül már csak néhány jegyzetredék található még élő, volt diákok tulajdonában. Ezekből a töredékekből is kiténik, hogy a középfokú képzés magasszínvonalú volt, pontos szakmai ismereteket követelt a tanulóktól.

A megindult újfajta, korszerű képzést derékbatörte a trianoni békeszerződés.

A vesztett háború, erdeink megfogyatkozása, az erdőbirtokosokra nehezedő világgazdasági válság a középfokú erdészek iránti érdeklődés és kereslet nagymértvű csökkenését okozta. Erőre kaptak a középfokú képzés ellenfelei is. Az erdőbirtokosok csökkentették erdészeti alkalmazottaik létszámát és szívesebben alkalmaztak alacsonyabb végzettségű erdészeket, kisebb fizetéssel. Az ak-

kori tanári testület érezvén a középfokú erdészképzés megszüntetésének veszélyét, megpróbálkozott a lehetetlennel: lelkes összefogással és munkával mindössze két év alatt megírták a legfontosabb szakmai tantárgyak tankönyveit, hogy ezzel is bizonyítsák a középfokú képzés szükségességét és a szakmai tankönyvellátás zavartalanságát. Mindhiába. A miniszter 1136/1928. FM rendelettel bizonytalan időre felfüggesztette a középfokú képzést. Az említett tanárok tankönyvei ma is hirdetik a két világháború között egy szakma élni-akarását. Az ekkor született hét szakmai tankönyv:

Katona István: Mennyiségtan. Elméleti rész. Esztergom, 1926.

Katona István: Erdőbecslés és erdőrendezés alapelemei. I. rész. Erdészeti földméréstan alapelemei. Esztergom, 1927.

Katona István: Erdőbecslés és erdőrendezés alapelemei. II. rész. Erdőbecsléstan. Esztergom, 1926.

Tóber Samu: Erdőműveléstan. I. rész. Erdőgazdasági éghajlattan alapelemei. Esztergom, 1926.

Tóber Samu: Erdőműveléstan. II. rész. Erdészeti talajtan alapfogalmai. Esztergom, 1926.

Balás Emil: Erdőműveléstan. III. Erdészeti növénytan. Erdei fák és cserjék leírása. Esztergom, 1926.

Balás Emil: Erdőműveléstan. IV. A tulajdonképpeni erdőműveléstan. Esztergom, 1927.

A felsorolt hét tankönyv jelentette a középfokúak részére írt tankönyvek sorának kezdetét. Ezek a nyomtatott tankönyvek már nem a selmeci, illetve a soproni felsőfokú szakmai jegyzetek egyszerű kivonatai voltak, hanem kifejezetten a középfokú erdészek, azaz a kerületvezetők számára szükséges szakmai ismereteket tartalmazták. Sajnos a középfokú oktatás megszakadt Esztergomban és az iskolában az alsófokú képzés folytatódott két évtizeden keresztül. Ismét előkerültek a litografált jegyzetek. Döntő fordulat állott be az oktatásban, amikor 1948-ban Esztergomban újra megindult a középfokú erdészképzés.

Az esztergomi iskolát 1950-ben áthelyezték Sopronba. A szakmai oktatás minőségi javítása érdekében 1950 szeptemberében a Földművelésügyi Minisztérium szervezésében Budapesten, a Béla király úton, bentlakásos hathetes továbbképzésben vettek részt az erdész iskolák tanárai. A továbbképzést indokolta az erdészeti technikumok létesítése és az alsófokú iskolák tartalmi és szerkezeti átszervezése. A mintegy 30 főből álló szakembergárdából a továbbképzés befejezésével válogatták ki a soproni és debreceni technikumok tanári karának erdőmérnök tagjait, továbbá a soproni, az ászóthalmi, a szolnoki és az ikervári erdész szakiskolák oktatói gárdájának személyzetét.

Az Esztergomból Sopronba települő harmadévesek számára már alapos szakmai jegyzetekre volt szükség. A Földművelésügyi Minisztérium a szükséges tankönyvek megírása érdekében különleges dologra határozta el magát. Berekendelte a tankönyvírásra kiszemelt tanárokat, szakembereket és a szükséges felszerelések biztosítása mellett — szakkönyvek, gépírónők, papír — különféle üdülőhelyeken elhelyezve őket, három hetes határidővel meg kellett írni egy-egy szakmai jegyzet kéziratát. A tankönyvírók dolgoztak a Csepel-szigeti minisztériumi üdülőben, a Béla király úti üdülőben és még több helyen. Így születtek meg az első technikumai jegyzetek, amelyeket az FM. sokszorosító műhelyében nyomtattak ki. Számos tankönyvjegyzet megírására egyetemi okta-

tókat, kiemelkedő szakembereket kértek fel. Az első időkben így tanítottunk Győrfi János egyetemi tanár erdészeti állattanjából, erdővédelemtanjából, Bencze Lajos vadgazdaságtanjából, Papp László termőhelyismerettanjából, Bezzegh László erdőbecsléstanjából, Sali Emil erdőrendezéstánjából, később Haracsi Lajos erdővédelemtanjából. Ezek a jegyzetek több kiadást is megértek.

A legfontosabb szakmai tantárgyak ismeretanyagát munkaközösségek dolgozták ki. A legsürgősebb feladat az erdészeti növénytan ismeretanyagának összeállítása volt, mert a tanulók már az első éven tanulták ezt a fontos szakmai tantárgyat. Még 1951-ben elkészült ez a jegyzet, amelyet Tuskó Ferenc, Kricsfalvi Viktor és Papp László állítottak össze, Jereb Ottó volt a szerkesztőjük. A tantervváltozással együtt megváltozott a tananyag elosztása is, így 1953-ban Tuskó Ferenc, Papp László, Majer Antal és Szőnyi László munkájaként újra megjelent az erdészeti növénytan jegyzete. A négyéves technikai képzésre való áttérés miatt 1954-ben Majer Antal, Papp László, Jereb Ottó, Kondor Antal és Tuskó Ferenc újabb tankönyvjegyzetet állított össze az erdészeti növénytanból.

Az erdőműveléstant Pankotai Gábor vezetésével 12 tagú szakmai kollektíva állította össze. A jegyzet már 1950-ben rendelkezésre állt, amelyet módosításokkal egészen 1958-ig többször is kiadtak.

Ugyanígy történt az erdőhasználati tankönyv összeállítása is. Tuskó László kapta a megbízást a szerkesztésre.

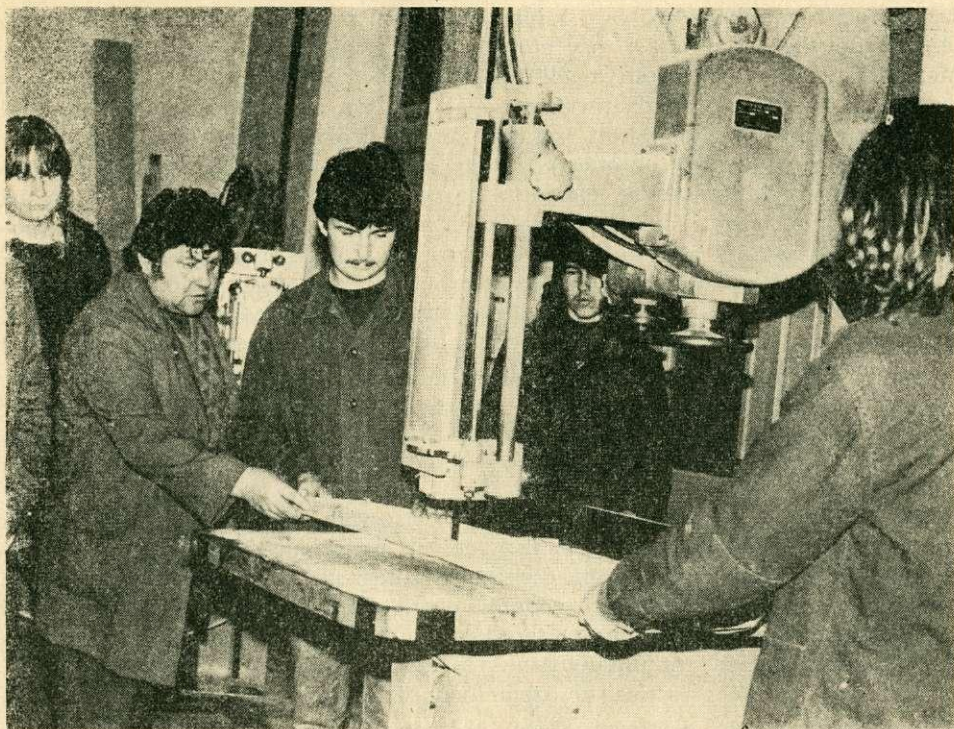
Az üzemszervezéstant Babos Imre, Bobok László, Kassai László, Káldy József, Lonkay János, Madas László és Majer Antal írták, mely jegyzetet a soproni egyetem sokszorosítója nyomta 1953-ban.

A négyéves technikai képzésre 1954-ben tértünk át. Ettől kezdve a szakmai tantárgyakat tanító tanárokat kérték fel az ismeretanyag, majd a tankönyv összeállítására és megírására. A kimutatás tartalmazza az 1954-től megjelent tankönyvek jegyzékét. Egy-két kivételtől eltekintve a technikai, később a szakközépiskolai tankönyveket iskolánk tantestületének tanárai írták, s több változatban kiadás történt szinte mindegyik tankönyvből.

Tantárgy	Megjelenés éve	írója
Kémia	1954	Gillay József
Erdészeti állattan	1955	Brandisz Márton
Erdészeti műszaki rajz	1957	Gál István
Termőhelyismerettan	1957	Gillay József
Erdőhasználat I.	1957	Tuskó László
Erdőhasználat II.	1958	Tuskó László
Állattan	1958	Brandisz Márton
Erdőrendezéstan	1958	Sali Emil
Erdőműveléstan I.	1958	Kondor Antal
Erdőműveléstan II.	1958	Jereb Ottó
Vadgazdaságtan	1958	Bencze Lajos
Erdészeti matematikai példatár	1959	Szőnyi László—Halász Aladár
Erdészeti földméréstan	1960	Gál István
Géptan	1960	Balogh Ferenc — Radó Gábor — Imrik László
Erdőrendezéstan	1960	Gál István

Tantárgy	Megjelenés éve	írója
Üzemtan	1960	Ágfalvi Imre—Brandisz Márton
Erdészeti növénytan	1960	Kondor Antal — Jereb Ottó — Tuskó Ferenc
Vadgazdaságtan	1963	Bencze Lajos
Erdőműveléstan I.	1963	Kondor Antal
Erdőműveléstan II.	1964	Jereb Ottó—Dr. Tuskó László
Termőhelyismerettan	1965	Gillay József
Üzemtan	1965	Brandisz Márton — Abonyi István — Dr. Fekete Gyula
Erdészeti műszaki rajz	1971	Gál István
Termőhelyismerettan	1971	Gillay József
Erdőhasználatlan I.—II.	1971	Firbás Oszkár (nívó díjat kapott)
Erdőműveléstan I.	1971	Kondor Antal
Erdőhasználatlan III.	1972	Dr. Tuskó László
Vadgazdaságtan	1972	Dr. Bencze Lajos
Erdőműveléstan II.	1973	Bondor Antal
Erdőműveléstan III.	1973	Dr. Jereb Ottó
Erdőrendezéstan	1973	Gál István
Munkaszervezés, ideiglenes tk.	1974	Dr. Vas Zoltán
Erdőműveléstan I.	1979	Dr. Jereb Ottó (nívó díjat kapott)
Erdészeti műszaki rajz	1979	Gál István
Biológia (kiegészítő)	1980	Dr. Jereb Ottó
Erdőhasználatlan I.	1981	Dr. Firbás Oszkár
Erdőműveléstan II.	1982	Dr. Kondor Antal (nívó díjat kapott)
Munkaszervezés I.	1982	Dr. Vas Zoltán
Erdőhasználatlan II.	1982	Dr. Firbás Oszkár
Erdőműveléstan III.	1983	Dr. Jereb Ottó — Dr. Kondor Antal
Munkaszervezés II.	1984	Dr. Bársony Lajos
Erdőrendezéstan	1984	Gál István — Vig Péter
Erdőhasználatlan I.	1985	Dr. Firbás Oszkár

A szakközépiskolák teljes kiépülése előtérbe hozta a *technikusminősítés* kérdését. Ki kellett dolgozni a kétéves gyakorlat utáni technikusminősítés formáját, módját, részleteit. Az erdőgazdálkodási technikusminősítésen kívül felmerült a specializálódás kérdése is. A soproni iskola kapta az erdőművelési, a fahasználati, a vadgazdasági és az erdészeti növényvédő technikusminősítő rendszer kidolgozását, a követelményrendszer és a tananyag összeállításának feladatát. Ennek népes munkabizottságokkal eleget is tett.

Faiparosok műhelygyakorlata

DR. SZÉLESSY MIKLÓSNÉ

A KÖZÉPFOKÚ FŰRÉSZ- ÉS LEMEZIPARI KÉPZÉSRŐL

Iskolánkban az 1980/81. tanévtől a nappali és egy év múlva a levelező tagozaton szakosított jellegű középfokú fapirai képzést is indítottunk. A középfokú fapirai szakemberképzés igénye nem mai keletű. 1952-től Sopronban már működött az Erdőipari Technikum, de a túlzó központosító és összevonó tendencia miatt 1954-ben ezt az iskolatípust megszüntették. A hetvenes években a fűrészipar rekonstrukciójával egyidőben ismét felvetődött ilyen középfokú faipari szakemberek képzésének igénye, s az Oktatási Minisztérium 1978. évi tájékoztatójában az erdészeti ágazat mellett a fűrész- és lemezipari ágazati képzés, mint a szakközépiskolai továbbtanulás újabb lehetősége először szerepel.

A Győr-Sopron Megyei Tanács V. B. Művelődési Osztálya 1980. január 14-én kelt levelében értesítette iskolánkat a képzési profil változásáról, intézkedést kérve a beiskolázás zavartalan lebonyolításához. A középfokú faipari ágazat nevelési és oktatási tervét a MÉM KOEK 1980. május 19-én küldte meg. Az elsődleges faipari szakközépiskolai képzés célját az új igényeknek megfelelően határozták meg. Az általános iskola oktató-nevelő munkáját továbbfejlesztve korszerű általános műveltséggel rendelkező, szocialista szellemű, sokoldalúan fejlett szakembereket kell képeznie. A tanulókat elsősorban a faipari jellegű

szakosított továbbképzésre és a faipari felsőfokú továbbtanulásra kell felkészíteni. A nevelési és oktatási terv előírta, hogy a végzettek olyan fűrész- és lemezipari szakmai ismeretanyaggal rendelkezzenek, amelyek birtokában alkalmasak az elsődleges faipari tevékenységet folytató üzemeknél és vállalatoknál középfokú végzettséghez kötött szakmai munkaköröket ellátni.

Szakmai tantárgyaink oktatásakor nagy gondot fordítunk a szakma megszerettetésére. Az ismeretanyag elsajátítását segítik az évközi tantárgyi és nyári szakmai gyakorlatok. Az évközi szakmai tantárgyi gyakorlatok témái igazodnak az adott osztály szakmai, elméleti anyagához. Ezeket a gyakorlatokat csoportbontásban (1 osztály 3 csoportot képez) iskolánk faipari laboratóriumában, tanműhelyében, a Tanulmányi Erdőgazdaság fűrészüzemében és az Erdészeti és Faipari Egyetem tanszékein végezzük. Szervezünk még gyakorlatokat a Nyugatmagyarországi Fagazdasági Kombinát szombathelyi és soproni gyáregységeiben, a Soproni Faipari Vállalatnál és a Bútoripari Szövetkezethél. Ezekkel a vállalatokkal és intézményekkel együttműködési szerződéseket kötöttünk. A széleskörű ismeretanyag feldolgozását a gyakorlatban hosszabb időt eltöltött, tapasztalt szakemberek végzik.

Tanműhelyünk és laboratóriumunk jól felszerelt. A felszerelés egy részét önerőből vásároltuk, másik részét az Erdészeti és Faipari Egyetem és a Tanulmányi Erdőgazdaság kihelyezett eszközeként használjuk. Laboratóriumunkban szinte minden faanyagvizsgálati módszert el tudunk végezni. A nyári összefüggő szakmai gyakorlat első hetében a tanulók tanulmányúton vesznek részt, az ország faipari üzemeit tanulmányozzák. A fennmaradó időben pedig Sopron, Szombathely, Mohács és Szeged üzemeiben töltik gyakorlati idejüket.

Az ágazaton az első érettségi vizsga 1984-ben folyt le. Tanulóink az érettségien jó szakmai felkészültségről tettek tanúbizonyságot. A 21 végzett tanulóból 6 sikeres felvételi után egyetemi tanulmányait kezdte meg 1985 szeptemberében. A továbbtanulni nem szándékozók mindegyike 4–5 álláshely közül válogathatott, néhányan mint vállalati ösztöndíjasok helyezkedtek el. Az iparág hosszú távon biztosítja hazánk egyetlen középfokú fűrész- és lemezipari iskolája végzettjeinek elhelyezkedését. Levelező tagozatunkon hasonló feltételek mellett az 1985/86-os tanév végén kerülnek ki az első végzők.

A tagozat indításakor a szakmai tankönyvek nagy része hiányzott. Az 1984/85-ös tanév volt az első, amikor valamennyi tankönyv rendelkezésünkre állt. A négy év folyamán a tanárok felkészülése az órákra, a tananyag összeállítására nagyon sok munkát takar. Az órai munka is feszítettebb volt, mivel a tankönyvhiányt bővebb vázlatírással tudtuk csak pótolni. A hiányzó könyvek helyett kiadott tankönyvpótló jegyzetek, sőt a jelenleg meglévő tankönyveink közül néhány nem megfelelő színvonalon készült. Ugyanakkor van nivódíjas és arra felterjesztett tankönyvünk is. Szertáraink jól felszereltek, külső segítséggel és saját ötlettel évről évre bővítettük azokat. Ebben a vállalatok is nagy mértékben segítettek. Az iskola területén vállalatokat bemutató kiállítást szerveztek és ennek az anyagnak nagy részét iskolánknál hagyták. Legnagyobb gondot jelentí számunkra a tanterem hiánya. A demográfiai hullámmal növekvő osztálylétszámok, a csoportbontások az iskola adta lehetőségeken már régen túlnőttek. Az oktatás zavartalan lebonyolítása érdekében igénybe kell vennünk a kollégiumi termeket és egyéb külső gyakorlati lehetőségeket is. Reményeink szerint az 1986/87-es tanévtől a faipari ágazaton is megindul az új típusú technikusképzés.

ÚJ TECHNIKUSKÉPZÉSI FORMA

Szakmai közvéleményünk évek óta sürgeti a technikusképzés átszervezését, hatékonyabbá tételét. E törekvés egyik eredményeként jött létre az a képzési forma, amelyet a művelődési miniszter 16/1984. (IX. 12.) MM. sz. rendelete alapján elindítottunk és először az 1984/85-ös tanévben megvalósítottunk. Olyan oktatásról van szó, amely egyelőre még párhuzamosan fut a „hagyományos” technikusminősítő vizsgára való felkészítéssel és amelytől alaposabb szakképzettség, jobb eredmények biztosításának lehetőségeit várjuk.

A MÉM 1984-ben kiadta az érettségizett dolgozók egyéves technikusképzésének nevelési és oktatási tervét, mely szerint a képzés célja, „hogy a szakközépiskolák nevelő-oktató munkáját továbbfejlesztve, olyan általános műveltségű, szocialista szellemű, korszerű szakmai képzettséggel rendelkező szakembereket neveljen, akik képesek az erdőművelés és erdőhasználat munkahelyi szintű felelős irányítására. Továbbá képesek a termelési, üzemeltetési folyamatok előkészítésében, lebonyolításában részt venni, valamint képesek a kutatási, fejlesztési munkákban — a szakmunkásnál nagyobb, de mérnöki felkészültséget nem igénylő részfeladatok önálló elvégzésére, nagyobb szakmai igényű fizikai munkakörök ellátására.”

Hangsúlyozni kívánom, hogy a képzés a szakközépisolai képzésre épül, az érettségi vizsga után valósul meg. Ennek ismeretében a cél érdekében a tanterv szerint a technikusképzés feladata, hogy:

- „— továbbfejlessze a rendszerszemléletet;
- kiegészítse és elmélyítse a fatermesztés és fafeldolgozás terén a termelőeszközök, gépek és berendezések használatára és üzemeltetésére vonatkozó ismereteket;
- nyújtson vezetési és szervezési ismereteket.”

Ezek a célkitűzések, ha nem is szó szerint, de tartalmukban megegyeznek az eddig folyt technikusminősítés céljaival, az új szervezeti forma, a rendelkezésre álló megnövekedett oktatási idő azonban joggal kecsegtet jobb eredményekkel. Nem várhatjuk ettől az oktatási formától sem, hogy az új technikusok „naprakész” emberek legyenek és a képesítővizsga után már az első napokban hiba nélkül lássák el a középkaderek legnehezebb feladatait is. Azt azonban mindenképpen szeretnénk elérni, hogy az iskolából kikerülő kezdő erdősztechnikusok alaposabb ismeretekre támaszkodva, az eddiginél rövidebb idő alatt megszerezhessék a szükséges üzemi tapasztalatokat és képesek legyenek a munkahelyi feladatok ellátásának irányítására.

Kik jelentkezhetnek az új típusú technikusképzésre? — A rendelkezések értelmében feltétel az erdőszeti szakközépisolai érettségi, illetve érettségi-képesítő bizonyítvány. Meg kell felelni a szakma egészségügyi követelményeinek, a sorköteleesként jelentkezőknek rendelkeznie kell az illetékes területvédelmi és hadkiegészítő parancsnokság hozzájárulásával. Az első év tapasztalatai szerint ez utóbbi feltétel okozta a legnagyobb gondot mind a jelentkezőknek, mind az iskolának.

Nem volt könnyű az amúgy is szűkös kollégiumunkban a szállás, évszázados épületeinkben a tantermi és oktatástechnikai feltételek biztosítása. Sok kérdés csak a tanév folyamán tisztázódott. Ilyenek pl. a tanulók beszámolási kötelezettsége, vagy a vizsgarend és az ehhez kapcsolódó iratkezelési szabályok. E

Erdészek műhelygyakorlata

nehézségek miatt 1984 októberében csak egy osztályt tudunk indítani 37 fővel. A következő évben remélhetőleg nagyobb lehetőségeket tudunk biztosítani, amihez kérjük és várjuk mind a szakma, mind pedig a felettes hatóságaink támogatását.

Egyelőre megoldatlan a tankönyv kérdése is. Jelenleg a technikusminősítő tanfolyam jegyzetét használjuk, kiegészítve a szakirodalom legújabb és legfontosabb ismereteket tartalmazó kiadványaival. Felhasználjuk az újabb szabványokat, különböző MÉM kiadványokat. Vezetési és szervezési ismeretektől a régebbi jegyzet kiegészítéseként újabb összeállítás készült, amely tartalmazza az üzemszervezésben beállt változásokat és a megváltozott jogi kereteket. Mindezek ellenére szükségesnek látszik, hogy erre a képzési formára is külön tankönyveket készítsünk.

A szakközépiskolák bevezetése óta a technikusképzés arra a kétéves gyakorlatra épült, amit a fiataloknak az érettségi és a minősítő vizsga közötti időben üzemben kellett eltölteniük. Erre a gyakorlatra épül az a mindössze háromszor egyhetes konzultáció, amelynek célja a korábban szerzett elméleti ismeretek rendszerezése és az újabban szerzett gyakorlati ismeretek összehangolása lett volna. A kétéves, üzemknél eltöltött gyakorlat azonban nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket, mert az erdőgazdaságok és a termelőszövetkezetek — érthetően — nem voltak ilyen feladatokra felkészülve.

Az újabb képzési formában a képzési idő jelentősen megnövekszik, a korábbi három héttel szemben itt tízszer egy hetes időtartamú konzultációra

van lehetőség. Órákban kifejezve ez azt jelenti, hogy a kb. 90 órás hagyományos felkészítéssel szemben, most 300 óra áll rendelkezésünkre. Ebben a 300 órában vannak gyakorlati foglalkozások is, amelyek a korábbi 30-ban nem voltak. Igaz, hogy az újabb képzési formának nem feltétele az üzemi gyakorlat. Akár az érettségi után, azonnal lehet jelentkezni. Ez kétségtelenül hátrány, de reméljük, megtérül az alaposabb elméleti szaktudásban, ami elősegíti, meggyorsítja a gyakorlatba való beilleszkedést. Ugyancsak ezt a hátrányt ellensúlyozzák a képzésbe beépített gyakorlatok, amelyek jól szervezett körülmények között, az elméleti ismeretek közé gondos pedagógiai mérlegeléssel beillesztve kerülnek lebonyolításra. Joggal várjuk, hogy rövidebb idő alatt is sokkal hatékonyabb tapasztalatszerzést biztosítsanak a leendő technikusoknak, mint amilyen hatékonyságot a korábbi üzemi gyakorlat biztosítani tudott. Többségüket a Tanulmányi Állami Erdőgazdaság és a Nyugatmagyarországi Fagazdasági Kombinát üzemi területein tartjuk meg.

Az új technikusképzési forma a négy éves szakközépiskola után egy éves levelező tagozatú képzést jelent, egy ötödik tanévet, amelyet a tanulók munka mellett végeznek. (Nem azonos a nappali tagozaton 1985 őszén induló öt-éves technikusképzéssel.) Ez alatt a négy év alatt megszerzett ismeretek kiegészítése, rendszerezése és magasabb szintre emelése folyik. Az oktatott tantárgyak és azok aránya az óratervből látható.

Óraterv

Tantárgyak	Heti óraszám	Összes óraszám (26 hétre)
Erdőműveléstan	2 óra	52 óra
Erdőhasználat	2 óra	52 óra
Fafeldolgozási alapismeretek	2 óra	52 óra
Vezetési és szervezési ismeretek	4 óra	104 óra
Összes óraszám	10 óra	260 óra
Szakmai gyakorlat		kb. 42 óra

Ebből az óratervből első látásra kitűnik, hogy a vezetési és szervezési ismeretekre akkora idő fordítható, mint a két fő tárgyra összesen. Ha figyelembe vesszük, hogy az erdőműveléstan és erdőhasználat, mint a két legfontosabb szaktárgy (ezek a képesítővizsga tárgyai), bővítése és mélyítése elengedhetetlenül fontos feladat, valamint a gyakorlati oktatás a már előbb említettek miatt különösen fontos szerepet kap, akkor ezt az óraszámot túlzottnak érezzük. Ez a tantárgy, amely gazdasági ismereteket, a vezetéstudományi ismereteket, a vállalati termelési rendszerrel kapcsolatos ismereteket és az ezekhez fűződő jogi alapokat tanítja, nélkülözhetetlen egy középvezető számára. A tanterv által megszabott keretek között igyekszünk olyan fontos gyakorlati témákkal kiegészíteni a tananyagot, mint például az erdőtervek készítésének és üzemi használatának legújabb tudnivalói, vagy a számítógép alkalmazásának lehetőségei az üzemszervezésben. Az oktatott tantárgyak közül egyébként is ez az ismeretanyag az, amelyik legjobban igényeli a folyamatos átdolgozást, hiszen a vállalati jog adta keretek és a gazdasági szabályozók szinte napról napra változnak.

Az erdőhasználat tanításában, a szakközépiskolai tanulmányokra építve már azok az ismeretek kapják a legnagyobb hangsúlyt, amelyek képessé teszik a technikusokat a munkahelyi tevékenység megszervezésére. Így fokozott

figyelmet fordítunk a fahasználati munkarendszerek alaposabb megismerésére, a fahasználat tervezésére és végrehajtásának megszervezésére.

Az erdőműveléstanban talán túlzott hangsúlyt kaptak a vadgazdálkodási, üdülési és tájvédelmi célú erdők és fásítások. Mivel a szakközépiskolai oktatásban ez a tantárgy szenved a legnagyobb időhiányban, szükségesnek véljük a legkorszerűbb csemetetermesztési, erdősíntési, erdőnevelési és erdővédelmi ismeretek felelevenítését és alaposabb elemzését a technikusképzésben.

A fafeldolgozási alapismeretek oktatásának a célja, hogy a tanulók a ki-termelt faanyag elsődleges feldolgozásában is jártasságot szerezzenek. Ez nemcsak azért előnyös, mert a végzettek megállhatják a helyüket a fagyártmány-és fűrészüzemekben, hanem azért is, mert ez kiváló támpontokat és tapasztalatokat ad a faanyag felkészítéséhez.

Az első év tapasztalatai alapján fel kell figyelni arra is, hogy szükséges a legfontosabb alapismereteket (pl. dendrológia, társulástani ismeretek) rövid felidézése és folyamatos szintentartása. Ha nagyon röviden is, de a gyakorlati foglalkozások keretein belül erre is időt kell fordítani.

Az első képesítő vizsga eredményei és tapasztalatai is azt mutatják, hogy a jövőben kiemelten kell kezelni a szakmai gyakorlatok oktatását. Minden lehetőséget meg kell ragadni arra, hogy a tanulók megtanulják tudásukat alkalmazni. Úgy tűnik, kiválóan alkalmasak erre a tanulmányutak, amelyeken a fiatalok nagyon sok tapasztalatot gyűjthetnek. Különösen akkor vezetnek ezek jó eredményhez, ha a látottakat megfelelő elemzéssel kiegészítve kapcsoljuk az elméleti ismeretanyaghoz.

A tanulók ismeret- és tapasztalatszerzési lehetőségének bővítése érdekében a somogyisítiai Erdőgazdasági Szakmunkásképző Iskola és a Tanulmányi Állami Erdőgazdaság együttműködésével, fakultatív jelleggel lehetőséget biztosítottunk az első tanévben, hogy megszerezhessék a motorfűrész-kezelő betanított munkás bizonyítványt. E bizonyítvány birtokában iskolánkban vizsgát tettek a lakott területi és műtárgyvédelmi fakitermelés szabályairól, így az is lehetővé vált számukra, hogy kisipari tevékenységben folytathassanak fakitermelési munkákat.

A tanév rendjére, a követelmények meghatározására, a tanulók előrehaladásának elbírálására a dolgozók szakközépiskolájának rendtartása érvényes, melyet a levelező tagozatú oktatásban már régebben alkalmazunk. Ennek szabályai szerint a tanulóknak évközben két alkalommal kell úgynevezett beszámolón számot adni tudásukról. A tanév teljes anyagának elsajátítását az év végi osztályvizsgán ellenőrizzük. Akik ezeken a beszámolókon megfeleltek, vehetnek csak részt a képesítő vizsgán. Ennek során a technikusjelöltek erdőműveléstanból írásban és szóban, erdőhasználatból szóban vizsgáznak. Itt már nemcsak az elmúlt tanév ismeretanyagát kérdezzük, hanem az egész középfokú szakmai ismeretanyag elsajátításának fokát vizsgálja a vizsgabizottság az említett két tárgyból.

A vizsgáknak ez a rendje lehetőséget ad a tanulók munkájának folyamatos ellenőrzésére és garancia a képesítő vizsgára való jobb felkészülésükre.

A tanulóknak járó kedvezmények vonatkozásában ugyanazok a rendelkezések a mérvadók, amelyek a tavábbtanuló dolgozók levelező tagozati középiskolai tanulmányaira vonatkoznak. Meg kell jegyezni, hogy a munkáltatók minden lehetőséget megadnak a fiatal, szakközépiskolát végzett erdészeknek. Az erdőgazdaságok jó hozzáállását bizonyítja, hogy a konzultációkhoz szükséges nem kevés szabadidőt biztosították a hallgatók számára. Tisztázatlan az a kérdés, hogy a konzultációkhoz szükséges mintegy 50 munkanapot kivevő szabadidőre kapjanak-e a tanulók valamilyen fizetést. A jelenleg érvényben

levő rendelkezések szerint a vállalat erre nem köteles, bár tanulóink többsége a tanulmányi szabadsághoz hasonlóan erre az időre is megkapja átlagkezesét. A hagyományos technikusképzésben a FAGOK állásfoglalása szerint a tanulók a három hét konzultációs időre megkapták ezt. Az erdőgazdaságok többsége továbbvitte ezt a gyakorlatot az újabb technikusképzésre is, bár kétségtelen, hogy a megnövekedett konzultációs idő nagyobb anyagi terhet jelent a munkáltatónak. Mivel technikusjelöltjeink nemcsak saját érdekükből folytatják tanulmányaikat, hanem szakmai tudásuk növelésével az erdőgazdaságok és egész szakmánk érdekét is közvetlenül szolgálják, méltányosnak tartanánk, ha valamennyi vállalat egységesen megadná technikusjelöltjeinek ezt a támogatást. Jó volna, ha ez ügyben szakhatóságunk és egyesületünk is állást foglalna.

Az új technikusképzési forma a szakma igényéből fakadóan jött létre. Az első konkrét megnyilvánulása annak a közös törekvésünknek, amely a technikusképzés reformálására irányul. Kétségtelen, hogy ebben az irányzatban nagyon sok vélemény ütközik még ma is. Vannak akik másként képzelték vagy képzelik a helyzet megoldását. Az is biztos, hogy e körül a gyorsan kialakult technikusképzési forma körül sem ültek még el a viták.

Véleményem szerint most a legfontosabb feladat, hogy mindannyian, akik a szakmai képzésért tenni kívánnak vagy tenni tudnak, összefogjanak annak érdekében, hogy a rendelkezésre álló lehetőségeket maximálisan kihasználva minél magasabb szintre emeljük középfokú szakembereink képzésének színvonalát.

OBERMAYER GYÖRGY

NÉHÁNY GONDOLAT A TANULMÁNYI ÁLLAMI ERDŐGAZDASÁG SZEREPÉRŐL A SZAKOKTATÁSBAN

A hazai és külföldi szakirodalom az elmúlt években egyértelműen állapítja meg, hogy a mezőgazdasági szakoktatás minden szintjén erőteljes törekvés tapasztalható az elmélet és a gyakorlat egységének megteremtésére. Ezekben olyan következtetés, ill. általánosítás is található, hogy a gyakorlati oktatás aránya és színvonala kihat az egész oktatás színvonalára és meghatározza annak értékét. Több külföldi konkrét példa is bizonyítja, hogy *minél alacsonyabb színvonalú az oktatás, annál kisebb benne a gyakorlat aránya.*

A gyakorlati oktatás során elsajátítandó készségek, jártasságok és ismeretek az oktatás különböző fokozataiban különbözőek. Nagyfokú általánosítással elmondható, hogy

- az alsófokú gyakorlati oktatás feladata az, hogy a tanulók elsajátítsák az egyes munkafogásokat, s azok alkalmazását,
- a középfokú iskolák gyakorlatain az oktatás célkitűzése a munkafolyamatok gyakorlása mellett bizonyos szervezési és vezetési készségre is szert tenni, amíg
- a felsőfokú oktatáshoz kapcsolódó gyakorlatok feladata megismertetni az üzemvezetés és üzemszervezés gyakorlati fogásait, azok önálló alkalmazásának mértékéig.

Mindhárom szinten ugyanakkor megkívánható, ill. elvárható a szinteknek megfelelő konvertálható szakismeret, szakemberképzés. A gyakorlati oktatás

intézményen belül és intézményen kívül folyik. Minden ország arra törekszik, hogy az intézményen belüli gyakorlati oktatás feltételeinek fejlesztése mellett közvetlen, vagy közvetett úton biztosítsa az oktatási célt szolgáló termelő üzemeknél a magasszintű termelés és gyakorlati oktatás feltételeinek folyamatos fejlesztését.

Az oktatási cél megvalósítása szükségszerűvé teszi a törekvést nemcsak az elmélet és a gyakorlat, de az oktatás és kutatás egységének megteremtésére is.

Erdőgazdaságunk, a Sopron környéki erdők — részben vagy teljesen — 63 év óta szolgálják termelői tevékenységük mellett az erdészeti szakoktatást, kutatást. E kettős feladat hazánk felszabadulása utáni években kapott konkrét megfogalmazást. Az elmúlt évtizedekben az erdőgazdaság területe, horizontális és vertikális felépítése, szervezete a kívánalmaknak megfelelően többször változott, de feladata a fentieknek megfelelően maradt ill. szélesedett. Erre elsősorban erdőgazdaságunk földrajzi fekvése (az oktatási intézményekhez való közelsége), termőhelyi és természeti viszonyainak változatossága mellett az egyre fejlődő műszaki feltételei, a gazdálkodás egyre magasabb színvonala teszik alkalmassá. Fejlesztési törekvéseink évtizedek óta e kettős célt szolgálják.

Gazdaságunk dolgozói tudják, hogy az erdészeteinkben folyó gyakorlatokon szerzett élmények, benyomások szilárdan rögzítődnek a tanulók tudatában és hosszú ideig befolyásolják későbbi tevékenységüket, véleményük kialakítását. A serdülő korban a fiatalok talán a legérzékenyebbek ezekre a külső hatásokra. Szükséges azért, hogy gazdaságunk fejlesztése olyan ütemben és mértékben folyjék, hogy a természeti adottságaink és a gazdasági nagyságunkhoz mérten szolgálják a korszerű termelést és ezen keresztül, vagy amellet a gyakorlati oktatás igényeit.

Ha igaz az, hogy az elméleti anyag rögzítésének legjobb módja a gyakorlati munkában való aktív részvétel, úgy az is igaz, hogy azok elsősorban a pozitív példákön keresztül kell, hogy megvalósuljanak. A gyakorlati oktatás üzemi feltételei között legtöbbször vitatott téma a gazdaság technikai, anyagi, tárgyi ellátottsága.

A termelésben a fejlődés egyre inkább a nagyobb teljesítményű gépek és géprendszerek alkalmazása, a specializáció és integráció felé halad, s így a tancélú üzem ennek megfelelően csak szűkebb területen tudja nyújtani a legkorszerűbb oktatási feltételeket. A tanüzem, s így erdőgazdaságunk is, ilyen körülmények között csak arra törekedhet, hogy műszaki fejlesztését a termelést és az oktatási célt legjobban szolgáló, s egyben a konkrét gazdálkodásunkban gazdaságosan üzemeltethető gépek és eszközök beszerzésére törekedjék. Ezekkel a gyakorlati oktatásban elsősorban az általános szakmai ismeretek átadását szolgáljuk. A speciális szakmai ismereteket a hallgatók és a tanulók a kutató és gyakorló gazdaságokban, a nyári üzemi gyakorlatokon, ill. a tanulmányutakon szerzik meg.

Természetes, szerény körülmények között bizonyos specializációra még a kisebb volumenű gazdálkodási viszonyok között is lehetőség van. Nagyobb beruházásunk közül a gyakorlati oktatás érdekeit szolgálta a néhány éve befejezett fűrészüzemi rekonstrukció.

Jelenleg fejlesztési forrásaink nagyobbik részét a következők kötik le, s ezek egyben a megvalósulás előtt állnak:

- hulladékmentes fűrészüzemi fafeldolgozás,
- az erdei termelési apadék energiacélú hasznosítása aprítéktermeléssel,
- szakoított csemetetermelés,
- az erdészeti fagyártmánytermelés korszerűsítése,

Vadgazdaságtan óra, (Nagy Csaba felvételei)

- vadászati szolgáltatások növelése,
- fokozatos rátérés a folyamatgépesítésre.

A termelést és oktatást együttesen szolgáló műszaki fejlesztés mellett fokozatosan bővítjük a gyakorlati oktatást közvetlenül is célzó beruházásokat.

Az oktatási intézmények jelenleg a műszaki erdészet, sopronkörnyéki erdészet, a hegyvidéki erdészet és a fűrészüzem területén rendelkeznek oktatási, szociális épületekkel, helyiségekkel. Ez évben a rajtökmuzsaji erdészetben újabb, korszerű oktatási objektum építését fejezzük be. Segítjük az oktatási intézményeket szertárfejlesztési, műhelyfejlesztési munkájukban (szakközépiskolai, faipari tanműhely berendezése pld.).

Az Erdészeti és Elsődleges Faipari Szakközépiskola és erdőgazdaságunk között az együttműködés széles skáláját valósítjuk meg. Az oktatási napok 80⁰/₀-án fogadunk osztályokat, tanulói csoportokat gyakorlatokon. Szakköri foglalkozások jelentős része is területünkön valósul meg. Minden évben a szakközépiskola, a közhasznú munkákra fordítható napokat gazdaságunkban szakmai munkákban tölti. A manuális jellegű gyakorlati foglalkozások, s a tanulók mintegy 1500 napot kitevő társadalmi munkája jelentős segítséget jelent erdőművelési tevékenységünkben. Az ilyen módon létrehozott több 100 ha erdő, s az azokban jelenleg is folyó gyakorlati, szakmai tevékenység legszebb bizonyítékai az iskolában folyó magasszintű oktatói, és nevelői tevékenységnek. Ezeket az erdőrésztleteket szívesen látogatják az érettségi találkozókra résztvevő öreg diákok is.

Jelentős segítséget nyújt a szakközépiskola technikusaink és fizikai dolgozóink továbbképzésében, s természetesen erdőgazdaságunk szakemberei is megtiszteltetésnek veszik az iskola által szervezett különböző oktatási formákban való aktív közreműködést. Támogatjuk a szakközépiskola oktatóinak egyre kiterjedtebb kutatási tevékenységét.

Az oktatási feltételek folyamatos javítása mellett a jövőben az üzemi szakembereinktől egyre inkább elvárjuk és kérjük, hogy vegyék figyelembe azt az alapvető elvet, hogy a gyakorlati munka hatékonysága főleg attól függ, hogy milyen mértékben követelünk a diáktól aktív gondolkodást az adott tanulási helyzetben. A diáknak tehát nem szabad csupán a gyakorlatokon cselekednie, rajzolni, vagy megfigyelnie, hanem azt is meg kell követelni, hogy gondolkodjon, osztályozzon, következetesen összehasonlítsa, viszonyítsa, stb. Más szóval a gyakorlati munka az erdészeti üzemi gyakorlatokon is akkor a leghatékonyabb, ha problémahelyzeteket teremt. Ezért minden erdőgazdasági szakembernek, aki a fiatalokkal foglalkozik, becsületbeli kötelessége az iskola, az ágazat és a népgazdaság felé is, hogy a gyakorlati foglalkozások eredményei ne csak az elültetett csemeték számában, a megápoltt erdősítések hektárjaiban, a feldolgozott faanyag m³-eiben, de a fiatalok tudatában, gondolkodásában és későbbiekben az egész életükre kiható tevékenységükben is mérhető legyen. Ha ezt a célt elérjük, vagy megközelítjük, úgy eleget teszünk annak az elvárásnak, melyet a tanulmányi jellegtől hazánk szakmai közönsége joggal elvár.

DR. FIRBÁS OSZKÁR

TANÁRAINKRÓL

Egy iskola eredményességét, színvonalát a helyi adottságokon és a felszereltségen túl az igazgató irányító munkája, de legnagyobb részt az iskolában tanító tanárok összessége szabja meg.

Az erdészeti oktatásban mindig szakmájukat rajongásig szerető szakemberek tanítottak, az üzemi szakemberekhez mérten alacsonyabb fizetésért. Az itt dolgozók sosem gazdagodtak meg, munkájukat hivatástudatból végezték. Ez a munka mindig meghozta gyümölcsét. A szakma visszajelzései hol szóban, hol írásban a tatai, az esztergomi és a soproni iskola volt diákjai felkészültségével, helytállásával kapcsolatban mindig egyértelműen pozitív volt. Gyakorlati szakembereink, a gazdaságok vezetői mindig elismerőleg nyilatkoztak iskolánk végzettjeinek tudásáról, munkájáról. Ezt egyébként az is bizonyítja, hogy napjainkig is számos volt diákunk középfokú végzettsége ellenére vezető beosztásban dolgozik.

A jó tantestületi munka elindítója, kovácsolója és színvonalának meghatározója az igazgató. Egy évszázad távlatából elmondhatjuk, hogy kiváló igazgatók sora vezette iskolánkat, akik meghatározó szerepet játszottak az erdészeti oktatás formáinak kialakításában, az oktatás színvonalának meghatározásában. Szinte mindegyiknek jutott minőségi átalakító munka, átszervezés, vagy áttelepítés, újítás, vagy fejlesztés. *Vadas Jenő*nek az iskola megalapítása, a tanítás feltételeinek alapvető biztosítása, *Török Sándornak* a középfokú képzés beindítása, az oktatás megreformálása, majd az iskola Tatára való áttelepítése, *Balás Emíli*nek az Esztergomba való áttelepítés mellett harc a középfokú iskola megszüntetése ellen, *Szilágyi Ernő*nek és *Ágfalvi Imré*nek a

középfokúakat helyettesítő, kiváló tudású erdészek képzése, *dr. Jablánczy Sándornak* és *dr. Kollwentz Ödönnek* a középfokú képzés újbóli beindítása, *dr. Tuskó Lászlónak* a technikumai képzés kifejlesztése, majd a szakközépiskolai képzés és az erdészpedagógiai munka megindítása, *dr. Bársony Lajosnak* pedig a faipari ágazati képzés megteremtése, kifejlesztése, a generációs váltás megoldása és az új típusú technikusképzés bevezetése.

Az igazgatók irányító munkája a tantestület tagjainak együttes jó munkája nélkül eredménytelen lett volna. A tanároknak önképzéssel, egyéni tanulással, tudományos megfigyelések, kísérletezések lefolytatásával kellett továbbképezni magukat. A cél egy-egy szaktantárgy ismeretanyagának olyan színvonalú elsajátítása volt, hogy a tantárgyat tanító szaktanár az adott szakmai ismeretanyag rendszerezésére, esetleg kiegészítésére, pontosítására vagy kutatási célok kitzzésére és elérésére is képes legyen. Ezt a célt számos tanárunk érte el.

Az erdő jelentősége az emberiség életében felmérhetetlen, a fa nélkülözhetetlen nyersanyagkincs, mégis az erdőgazdálkodással foglalkozók száma akár a mezőgazdasághoz, akár az iparhoz képest elenyésző. Hazánkban az erdészek sosem töltötték be meghatározó szerepet a társadalom életében. Legtöbbször elszigetelten, főleg a múltban magányosan, vagy kisebb csoportokban dolgoztak. Az elszigeteltség, az egymásra utaltság alakította évszázadokon át az erdészeket. Ez is oka volt annak, hogy az erdész iskolák a szakmai megfigyelések műhelyeivé is váltak. Ezt a hagyományt az utóbbi évtizedek megváltozott körülményei között is igyekeztek megtartani arra hivatott tanáraink.

Az évtizedeken át oktatók legtöbbször élethivatásának tekintette munkáját, nemcsak szolgálati idejének jelentős részét áldozta az iskolai munkának, hanem az oktatás színvonalának emelése érdekében, túl a napi tanítási feladatok elvégzésén, tudományos megfigyelésekkel, azok irodalmi publikálásával is foglalkozott. Már csak azért is bekapcsolódtak a legkorszerűbb ismeretanyagok, eljárások megismerésébe és az abban való jártasság megszerzésébe, mert a szakmai tankönyvek összeállítása, megírása ezt megkövetelte.

Iskolánkban hosszabb időn át tanító, vagy rövidebb idő alatt is kiemelkedő munkát végzett mintegy 50 tanárából huszonhárom emelhető ki, akik vagy a több évtizedes tanítási-oktatási munkájukkal, vagy tudásuk gyarapítása érdekében felsőoktatási intézményeknél szerzett más, vagy több oklevéllel, tudományos fokozattal, vagy doktori cím elnyerésével, kutatásban való részvétellel és nem utolsósorban szakmai publicitással, a tanított szakmai tantárgy tankönyvének megírásával igyekeztek munkájukat minél jobban végezni.

*

Antal József 1943-ban született, Szegeden a József Attila Tudományegyetemen szerzett matematika—fizika szakon középiskolai tanári oklevelet. 1975-ben került iskolánkhoz. Bekapcsolódott a számítástechnikai oktatással kapcsolatos kutatásokba. Az 1984/85-ös tanévben az Országos Pedagógiai Intézet szervezett kutatásában külső munkatársként vett részt. Iskolánknál országos bemutató tanítást tartott 1985-ben külföldiek részvételével. Tanulmánya jelent meg *Az Erdő* című folyóiratban.

Ágfalvi Imre (1893—1980). A Selmecebányai Erdészeti Főiskolán 1914-ben záradékol. Az első világháborúban súlyosan megsebesül, hadifogságba kerül. Hazakerülése után 1919-ben szerzi meg az erdőmérnöki oklevelet. 1924-ben került az esztergomi erdőgazdasági szakiskolához. 1938-ban kinevezik igazgatónak. 1948-ban felmentik, nyugdíjazták, majd nyugdíjának folyósítását törvénytelenül beszüntetik. Kénytelen 1952-től újra dolgozni az esztergomi Köz-

séggazdálkodási Vállalat műszaki előadójaként. Innen megy „újból” nyugdíjba 1971-ben, 79 éves korában. Az Erdészeti és Faipari Egyetem 1969-ben aranyoklevéllel, 1979-ben gyémántoklevéllel tüntette ki. Több tanulmánya jelent meg az Erdészeti Lapok-ban és a Magyar Erdészeti és Vadászati Segéd-személyzet Országos Egyesületének lapjában az alsófokú szakoktatással kapcsolatban. Saját jegyzetéből tanított, főleg vadgazdaságtant és mezőgazdaságtant.

Dr. Bársony Lajos Hajdúböszörményben született 1942-ben. Az országos szakmai tanulmányi verseny győzteseként az Erdészeti és Faipari Egyetemre került, ahol 1967-ben szerezte meg erdőmérnöki oklevelét. 1972-től iskolánk tanára, 1978-tól igazgatóhelyettes. Gödöllőn 1978-ban szerzi meg az erdőmérnök-tanári oklevelet, 1980-ban kinevezik igazgatónak. 1981-ben erdész-pedagógiai doktori címet szerez a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen. 1982-től vezetőtanár. Még mint igazgatóhelyettes kitűnt a felnőttoktatás kiszélesítésében. A faipari oktatás kifejlesztése a nevéhez fűződik. Több tankönyv szerzője, lektora, többszörösen kitüntetett kiváló dolgozó. Mint igazgató nagy eredményeket ért el a tanítás tárgyi és személyi feltételeinek javításában. Neki köszönhető a külföldi kapcsolatok jelentős kiépítése. A Soproni Diákok Baráti Köre alapítójaként.

Dr. Bencze Lajos Érsekújváron született 1912-ben. Főiskolai tanulmányait a Brünni Erdőmérnöki Karon kezdte, majd Sopronban szerzett erdőmérnöki oklevelet 1939-ben. Oktatói pályafutását 1949-ben Esztergomban az erdész gimnáziumban kezdte. 1950-ben az iskolával együtt Sopronba került. 1951 után a Tolna Megyei Állami Erdőgazdaság főmérnöke 1957-ig. Visszakerült Sopronba az Erdővédelmi Állomás vezetőjeként. 1963-tól az Erdészeti és Faipari Egyetemen dolgozik, mint docens, majd 1969-től, mint tanszékvezető egyetemi tanár 1980-ban történt nyugalombavonulásáig. Kandidátusi fokozatot ért el 1965-ben. Tudományos munkájának eredményeit közel 30 könyvben, könyvrészletben, jegyzetben és mintegy 200 szakcikkben foglalta össze. Külföldön megjelent szakkönyv társszerzője. Előadásokat tartott cseh, francia, német és szlovák nyelven. Az 1971-es Vadászati Világkiállítás szervező bizottságának elnöke volt. Tagja volt a Magyar Tudományos Akadémia Vadászati Bizottságának, a MAVOSZ Országos Intéző Bizottságának.

Dr. Bognár Béla Egyedben 1919-ben született. A Pázmány Péter Tudományegyetemen magyar—francia szakon szerzett középiskolai tanári oklevelet. Ott szerzett 1946-ban bölcsészdoktori fokozatot is. 1950-től iskolánk tanára. Időközben megszerzi az orosz szakos tanári oklevelet is. A *Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója* kitüntetést kapja 1967-ben. 1981-ben ment nyugdíjba, 1984-től az iskola kollégiumában nevelőtanárként tovább dolgozik.

Ebergényi (Tóber) Samu Hodrusbányán 1888-ban született. 1914-ben szerzett erdőmérnöki oklevelet a selmecbányai Erdészeti Főiskolán. 1918-ban Temesváron találjuk az erdésziskola tanáraként. Lelkes híve volt a középfokú erdészképzésnek. Követte az iskolát Temesvárról Tatára, majd onnan Esztergomba. Harcolt a középfokú képzés fennmaradásáért, két tankönyvet is írt 1926-ban a középfokúak részére. Elkedvetlenítette a középfokú képzés beszüntetése, ezért megvált a szakoktatástól. Előbb a szentendrei erdőhivatal vezetője lett, majd 1933-ban a veszprémi erdőfelügyelőségen dolgozott. 1943-ban került a budapesti erdőfelügyelőség élére, onnan ment nyugdíjba. 1953-ban halt meg.

Dr. Fírbás Oszkár Szegeden 1923-ban született. Erdőmérnöki oklevelét 1947-ben szerzi meg Sopronban. 1947 óta dolgozik megszakítás nélkül az erdészeti szakoktatásban. Előbb Esztergomban, majd Szolnokon, végül Sopronban. 1952 és 1954 között a soproni Erdőipari Technikum igazgatója. 1961-ben felsőfokú gombaszakértői, 1969-ben erdőmérnök-tanári, 1978-ban környezetvédő és tájrendező szakmérnöki oklevelet, 1975-ben a soproni Erdészeti és Faipari Egyetemen műszaki doktori címet szerzett. 1968 óta tagja Az Erdő szerkesztő bizottságának, 1969 óta meghívott előadója a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Tanárképző Intézetének. 1955-től végez folytatólagosan a soproni hegyvidéken erdészeti hidrológiai kutatásokat. 1977-ben a mosonmagyaróvári Mezőgazdaságtudományi Egyetemen meghívott előadóként mikológiát oktatott. 1979-ben megszervezte és beindította a vadgazdasági technikusképzést. 1961-től az általa vezetett gombaszakkörben több mint 1400 tanuló szerzett országos érvényű gombaismerői oklevelet. 1983-ban az Országos Erdészeti Egyesülettől *Carolus Clusius* emlékérem kitüntetésben részesült, valamint a TIT-ben megtartott mintegy 200 előadás elismeréseként megkapta a TIT aranykoszorús jelvényt. A Soproni Városszépítő Egyesület elnökségi tagja. Több szakkönyv, tankönyv szerzője, társszerzője, lektora. Mintegy 40 szakmai tanulmánya, cikke jelent meg. 1966-ban a mezőgazdaság, 1971-ben az oktatás, 1976-ban az erdészet kiváló dolgozója kitüntetését kapta. A Soproni Diákok Baráti Köre megindítója. Iskolánkban az általa írt erdőhasználatot tanítja.

Dr. Freiler Edit Sopronban, 1964-ben érettségizett, majd az Eötvös Loránd Tudományegyetemen 1969-ben szerzett magyar—oroszl szakközépiskolai tanári oklevelet. A végzés után iskolánkhoz került. Az 1981-es évben bölcsész-doktorrá avatták az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. A Magyar Vöröskereszt Városi Vezetősége tagja.

Gál István Kiskunfélegyházán született 1923-ban. A soproni egyetemen szerzett 1948-ban erdőmérnöki oklevelet. Előbb Szombathelyre az erdőrendező-ségre került, majd 1952-től kezdve iskolánk tanára. 1960-ban igazgatóhelyettes. Számos tankönyv és szakkikk írója, lektora. 1967-től városi és megyei tanács-tag, majd a Győr-Sopron Megyei Tanács V. B. tagja. 1962-ben a *Mezőgazdaság kiváló dolgozója*, 1972-ben az *Erdészet kiváló dolgozója*, 1973-ban a *Munka Érdemrend* ezüst fokozata kitüntetését kapta. Iskolánknál ő a második, aki ilyen magas kitüntetésben részesült. Csaknem három évtizeden keresztül irányította iskolánknál a levelező oktatást, a felnőttoktatást. Az általa írt erdészeti műszaki rajzot, földméréstant, erdőbecslés- és erdőrendezést tanította éveken keresztül. Sajnálatos betegsége miatt 1979-ben ment nyugdíjba.

Dr. Hanyvári Csaba Sopronban született 1942-ben. A Soproni Erdészeti és Faipari Egyetemen faipari mérnöki oklevelet szerzett 1967-ben. 1972-ben gazdasági mérnöki oklevelet szerzett a budapesti Műszaki Egyetemen, 1979-ben munkaszervezési szakmérnöki oklevelet kapott a soproni egyetemen. 1980-ban került iskolánkhoz. 1983-ban szerezte mérnök-tanári oklevelét Gödöllőn, s ugyanott 1985-ben műszaki doktori címet.

Illés Vidor (1868—1924) 1886-ban iratkozott be a selmecbányai Akadémiára és ott szerzett erdőmérnöki oklevelet. A hiányos feljegyzésekből csak következtetni lehet arra, hogy először a lapótúrvári erdész szakiskolánál teljesít szolgálatot, mint „tanársegéd”. 1896-ban már Temesváron találjuk az erdész iskolánál. Tevékeny szerepet játszik a középfokú erdész-képzés megindí-

tásában, majd az iskola Tatára költöztetésében. Cikkei jelennek meg az Erdészeti Lapokban. Török Sándor halála után rövid ideig az iskola igazgatója volt.

Imrik László Keszthelyen 1914-ben született. Sopronban szerzett erdőmérnöki oklevelet 1941-ben. Előbb a csákvári hitbizományi uradalom erdőhivatalánál dolgozik, majd a szombathelyi erdőigazgatóságnál a szakmunkásképzésben vesz részt, mint tanfolyamvezető. 1949-ben a soproni erdész szakiskolához került, 1952—54-ig az erdőipari technikum tanára, majd az erdőgazdasági technikumban tanít 1972-ig, nyugalomba vonulásáig. Életének jelentős munkája az épületek víztelenítésére kidolgozott, szabadalmaztatott újítása, melyet országosan alkalmazott. A minisztérium engedélyével 1960-tól kezdve heti két napon át foglalkozhatott ezzel a témával, házak százainak víztelenítésével. Évtizedek óta foglalkozik éremgyűjtéssel. Könyve is jelent meg e témában. Gyűjteménye országos hírű. Iskolánkban az általa írt géptant tanította.

Dr. Jereb Ottó Nagybányán született 1922-ben. Sopronban szerzett erdőmérnöki oklevelet 1946-ban. 1946—47-es tanévben a soproni egyetemnél mint tanársegéd dolgozik. 1949—50-ben a soproni szakiskolában, majd 1950-tól kezdve iskolánkban tanít 1984-ig, nyugdíjba menetelig. 1965-ben felsőfokú gombaszakértői, 1969-ben műszaki doktori címet, 1974-ben erdőmérnök-tanári oklevelet szerez. Évtizedeken keresztül vezeti a növénytani és méhészeti szakcsoport munkáját. 1963-ban végrehajtotta a dunántúli lucfenyő törzsfák kijelölését és azok oltványaiból megindította a lucfenyő magtermelő plantázsok kialakítását. Részt vett a vörösfenyő nemesítési munkáiban is. Számos tanácskönyv, tanterv szerzője. Az Erdészeti Alapismeretek szakkönyv társszerzője. A mezőgazdaság és az erdészet kiváló dolgozója. A gyakorló erdőmérnök-tanárok vezető tanára. 1974-ben a Soproni Városi Tanács a társadalmi munkáért az emlékérem arany fokozatával tüntette ki. A Soproni Diákok Baráti Körének tanárelnöke. Az általa írt erdészeti növénytant és erdőművelést tanította évtizedeken keresztül.

Dr. Kollwenz Ödön Erdőmérnöki oklevelét 1935-ben szerezte meg Sopronban. 1935—39-ig a debreceni erdőigazgatóságon, majd a debreceni földmérési felügyelőségen, 1940-tól a bustyházai, majd az ungvári erdőigazgatóságnál dolgozott. 1943-ban a debreceni tudományegyetemen az állam tudományok doktorává avatták. 1944-től 1946-ig katona, majd hadifogoly. 1946—1949-ig a pécsi erdőigazgatóságon dolgozik, majd 1949-ben kerül Esztergomba, ahol megbízák az iskola igazgatói teendőivel. 1950-ben Ásotthalmára kerül, ahol egy tanévet tanít, majd Debrecenbe helyezik az erdészeti technikumhoz. Itt tanít 1955-ig. 1955-től újra Pécsre megy és az erdőigazgatóságon dolgozik 1973-ig, nyugalomba vonulásáig. 1971-ben műszaki doktori címet szerez Sopronban, majd 1982-ben megszerzi a kandidátusi fokozatot. Az erdőfenyő magvetés felújításával kapcsolatban folytatott tudományos kísérleteket. Az országban elsőként alkalmazta a helikopteres vegyszeres ápolást. Pécsen megszervezte a szakmunkások oktatását. A pécsi Nagy Lajos Gimnáziumban erdészeti politéchnikát oktatott. Nyugdíjbamenetele óta az ERTI-nél végez kutatói munkát. Többszörös kitüntetett kiváló dolgozó. Hat szakkönyv szerzője, illetve társszerzője. 52 szakkikket, tanulmányt írt a legkülönbözőbb erdészeti témakörökből.

Dr. Kondor Antal Balozsamegyyesen született 1922-ben. Erdőmérnöki oklevelét Sopronban 1944-ben szerezte. A szakoktatásban 1949 óta dolgozik. A sárvári, majd ikervári szakmunkásképző iskolában tanít, 1951-től iskolánknál. 1965-ben megszerzi a felsőfokú gombaszakértői oklevelet, 1969-ben az erdőmérnök-tanári oklevelet, 1976-ban az erdészeti növényvédő szakmérnöki oklevelet, 1978-ban műszaki doktori címet a soproni egyetemen. Megszervezte iskolánkban a szakszerű gombatermesztést a szakköri tanulókkal. 1978-ban megindította az erdészeti növényvédő technikusképzést. Részt vett a vörösfenyő nemesítési munkáiban. Hazánkban elsőként ismerte fel a fehér és vöröscser morfológiailag is megkülönböztető bélyegeit. Kidolgozta a gyapjas pille károsítása közvetlen előrejelzésének módszereit. Több ízben kapott vezető tanári megbízást. Több tankönyv, tanterv és szakmai cikk szerzője és lektora. A mezőgazdaság, az erdészet és az oktatás kiváló dolgozója. Az általa írt erdészeti növénytant és erdőművelést tanította.

Dr. Kloss Andor Sopronban született 1941-ben. A soproni érettségi után a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán szerzett 1961-ben magyar—történelem szakos középiskolai tanári oklevelet. 1970-ben szerzett bölcsészdoktori címet.

Kricsfalvi Viktor (1897—1971) Putnokon született, 1918-ban iratkozott be a selmecbányai főiskolára és Sopronban 1923-ban szerzett erdőmérnöki oklevelet. 1924-ben került az esztergomi iskolához. 1950-ben Debrecenbe került az ott létesített erdészeti technikumhoz. majd az iskolával Szegedre költözött 1955-ben. Itt még éveken át tanított, 1964-beni nyugalomba vonulásáig. Erdészeti növénytanai tankönyvet írt. Tanítványai nagy tisztelettel emlékeznek rá.

Rónai Ferenc Sopronban, 1952-ben született. Az Erdészeti és Faipari Egyetemen 1977-ben szerzett erdőmérnöki oklevelet. 1979-ben került iskolánkhöz. 1983-ban szerezte meg Gödöllőn az erdőmérnök-tanári oklevelet. Ugyancsak Gödöllőn 1985-ben szerezte meg a vadgazdálkodási szakmérnöki oklevelet. 1985-ben Gödöllőn elfogadták doktori cselekmény folytatására szóló kérelmét.

Dr. Róth Gyula (1873—1961). Iskolánk névadója. Tevékenységéről könyvet lehetne írni. Álljanak itt csak a legfontosabb adatok. Sopronban született. Erdőmérnöki oklevelét 1898-ban szerezte. 1900-ban a görgényszentimrei erdész szakiskolához kerül. Itt *Szalmáry Ferenc* az igazgató, *Török Sándor* sógora, aki mellett Róth Gyula tanársegéd. Négy éven át dolgozik Görgényszentimrén. 1904-től Selmecbányán az erdészeti kísérleti állomás munkatársa. 1907-től az erdőműveléstani tanszék dolgozója, 1922-től *Vadas Jenő* halálától, annak vezetője 1944-ig, nyugdíjbavonulásáig. Az erdészeti kísérleti állomást is vezeti 1924-től kezdve. 1944—51-ig, majd 1957—59-ig meghívott előadóként dolgozik a soproni egyetemen. Közben 1951 és 1953 között iskolánknál vadgazdaságtant tanít meghívott előadóként. 1952-ben a mezőgazdasági tudományok doktora címet kapja. 1955-ben *Kossuth-díjat*. 1929-től az Erdészeti Kutatóintézetek Nemzetközi Szövetségének alelnöke, 1932-től elnöke. Legjelentősebb műve a két kötetes Erdőműveléstan, amelyet 1935-ben írt, majd 1953-ban megírta a harmadik kötetét is. Több, mint 66 tudományos cikke, tanulmánya jelent meg külföldön, itthon folyóiratokban, főleg az Erdészeti Lapok és az Erdészeti Kísérletek hasábjain. Iskolánk 1964-ben vette fel nevét.

Török Sándor (1864—1922). Székelyszentmihályon született 1864-ben. Székelykeresztúron érettségizett, majd az önkéntes katonai év letöltése után iratkozott be a selmecbányai főiskola erdészeti tagozatára. Itt szerzett erdőmérnöki oklevelet. A hiányos feljegyzések szerint 1891-től kezdve teljesít szolgálatot a Temesvár—Vadászerdői szakiskolánál. A család szerint viszont már 1886-ban Vadászerdőn szolgálhatott, mert a család birtokában van egy ajándék, amelyen 1911. október 25-i dátum szerepel. A felirat szerint a 25. éves vadászerdői szolgálat évfordulójára kapta vadásztársaitól. Bizonyos azonban, hogy 1893-ban, 29 éves korában nevezik ki igazgatónak. Ő volt az, aki megreformálta a szakoktatást, aki kiharcolta a középfokú képzés beindítását, aki bevezette a szaktantárgyankénti oktatást, tanáraival megíratta az első szakmai jegyzeteket. A kitűnően működő iskolában 1908-ban beindult az úgynevezett továbbképző tanfolyam, majd 1918-ban beindulhatott a három éves középfokú képzés. Sajnos a trianoni békeszerződés ezt a munkát derékba törte. Az iskolát Török Sándor még Tatára költöztette. Azt hitte ideiglenesen. Az iskola akkori bélyegzőjén ez áll: az ideiglenesen Tatán működő Temesvár—Vadászerdői Erdészeti Szakiskola. Több ízben hívták Budapestre vezető beosztásba, de iskoláját sosem hagyta el. Tüdőgyulladás végzett vele 1922-ben. Az erdészeti szakoktatás egyik legnagyobb egyénisége volt.

Dr. Tuskó László (1920—1984) Szegeden született. 1943-ban szerezte meg erdőmérnöki oklevelét. A végzés után az erdőhasználati tanszéken dolgozott tanársegédként. Utána Erdélybe került, majd a világháborúban katona volt és éveken keresztül hadifogoly. 1950—80-ig volt iskolánk igazgatója. A technikumi képzés megteremtője, az iskola országos hírének megalapozója. 1963-ban kandidátusi fokozatot szerzett a soproni egyetemen, 1965-ben megkapta a *Munka érdemrend* ezüst fokozatát. 1969-ben megszerezte az erdőmérnök-tanári oklevelet Gödöllőn, majd vezető tanári megbízást kapott. 1973-ban újra a *Munka Érdemrend ezüst* fokozatában részesült. 1977-ben az Országos Erdészeti Egyesülettől megkapta a *Bedő-díjat*. A vörösfenyő nemesítésében nemzetközileg is elismert szaktekintély. Több szakkönyv, tankönyv szerzője, társszerzője. Számos tanulmány, cikk írója, lektora. Komoly érdemeket szerzett az iskola erdész-pedagógiai fejlesztése terén. A szocialista országok középfokú erdésziskoláival jó kapcsolatokat épített ki. Több éven át volt városi tanács tag. Az általa telepített vörösfenyő fajtagyűjtemény a soproni hegyvidéki erdészet területén nemzetközi hírű.

Vadas Jenő (1857—1922). Egyik legnagyobb erdészünk. Büszkék vagyunk arra, hogy iskolánk megalapítója volt. Tevékenységének túlnyomó részét a felsőoktatásban fejtette ki. Működése rendkívül szerteágazó, röviden felemlítjük életének legfontosabb állomásait. A selmecbányai akadémián végzett 1880-ban. A Földművelésügyi Minisztériumban dolgozott, majd Erdélyben. 1885-től 1891-ig iskolánk igazgatója. Onnan Selmecbányára kerül az erdőműveléstani tanszékre, ahol 1904-ben tanszékvezető lesz és ott dolgozik 1922-ben bekövetkezett haláláig. 1904—1908 között a selmecbányai kísérleti állomás vezetője is. Az Erdészeti Kísérletek című folyóirat megalapítója, 1899-től 1918-ig szerkesztője. A hazai kísérletügy megteremtője. Alapvető eredményeket ért el az akácfa kutatásában és termesztésében. Az erdészeti felsőoktatás történetének első megírója. Több egyetemi tankönyv, jegyzet írója. Alapvető műve az Erdőműveléstan, melyet 1898-ban írt. 1911-ben írta Az akácfa monográfiája című híres munkáját. Mintegy 70 tudományos dolgozata, tanulmánya és cikke jelent meg. Róth Gyula büszkén vallotta tanítómesterének.

Varga Gábor (1918—1984). A felvidéki Teplicskán született. 1938-ban a Brünni Erdőmérnöki Karon kezdi meg tanulmányait, de a háború miatt Sopronban folytatja és 1944-ben szerez erdőmérnöki oklevelet. Előbb Balassagyarmaton, majd Püspökladányban dolgozik. 1952-től 1959-ig iskolánk tanára. Erdészeti növénytant és erdőművelést tanít. Már akkor kitűnik kiváló fényképezési adottságaival. Óráin csodálatos diaképeket mutat tanítványainak. 1959-től 1973-ig a Tanulmányi Állami Erdőgazdaságnál fásítási csoportvezető, 1973-tól 1978-ig a szombathelyi Erdőrendezőségen dolgozik. Szakmáját rajongásig szereti. Filmezési, fényképezési adottságai egyre magasabb művészi szintre emelik tudását. Felejthetetlen diafelvételeket készít fákról, levelekről, rügyekről, hajtásokról, virágokról és bemutató előadásaival szerez számos barátot a természetnek, az erdőnek. Őt idegen nyelven beszél: németül, csehül, szlovákul, angolul és franciául. Ez is lehetőséget biztosít számára, hogy képeit külföldi szaklapokban is közzé tegye. A túlelűek tobozképződéséről elsőként készített folyamat-felvételei német folyóiratokon keresztül nemzetközi hírűvé teszik nevét. Történelmi parkjaink rekonstrukciós terveivel foglalkozott az utóbbi időben. Mintegy 20 ezer diafelvétel maradt fiára hagyatékul.

ANTAL JÓZSEF

SZÁMÍTÁSTECHNIKAI MŰVELTSÉG-ESÉLYEK ÉS REMÉNYEK

A középiskola egyik feladata: adjon számítástechnikai alpműveltséget az érettségizett fiataloknak. Ma még ez inkább óhaj, de már elkezdtek az ehhez vezető eszközrendszer kialakítását.

Mit kell nyújtania a középiskolának a számítástechnikai alpműveltség elérése érdekében? Tanítania kell hardver ismereteket; programozást és számítógép-alkalmazást, meg kell ismertetnie a tanulókkal a számítástechnika társadalmi hatásait.

Hivatalnok felfogással ezeknek a feladatoknak eleget tenni nem lehet. Tantervi óra nem áll rendelkezésünkre. Heti egy szakköri óra jelenti csupán a nagy lehetőséget. A számítógép felépítésével, műszaki jellemzőivel csak a legszükségesebb mértékben foglalkozunk — a szakkörvezetők ezzel kapcsolatos ismeretei változó színvonalúak, önképzésen alapulnak. Sokak számára a komputer fekete doboz, amely bizonyos bemenő jelekre jól meghatározott módon válaszol. A 30 év fölöttiek egyetemi előkészítése az automaták algebrai elméletének ismertetésére szorítkozott, az információ anyagi hordozójáról kevés ismerethez jutottak.

A BASIC nyelv alapjai hat órában elsajátíthatók, de azután még csak a zsenik tudnak komoly programot készíteni. A programkészítés módszereit hosszú gyakorlási folyamat közben ismerik meg a diákok. A feladat helyes megfogalmazását, a szükséges algoritmus megalkotását és kódolását, a programozási fogásokat elméleti képzés és irányított problémamegoldás közben sajátítják el.

A legfontosabb programozási ismereteket matematika és fizika órákon is tárgyaljuk, példákkal illusztráljuk. Így a szakköri létszám többszörösének megfelelő számú diákunk jut el odáig, hogy legalább sejtelve van arról, mit is jelent a programozás. A tanulóknál az oktatási folyamat eredménye érdemjegyekben tárgyasul, az ügyesebbek, szorgalmasabbak lehetőséget kapnak 5-ösök szerzésére. Az ügyességet nem hiába kellett hangsúlyoznom. Szívósság mellett ez szükséges ahhoz, hogy a gyerekek egyáltalán hosszabb időre géphez

jusson. A szakkörösök heti 1—2 óra gépidőt kapnak, ennél többet csak nehéz feladatok megoldásához kérhetnek. Iskolánknak három komputere van, 1 ÍT 1080 Z és két PRIMO. Ez meghatározza a rendelkezésre álló időkeretet. A PRIMO-kat néhány hónapja vásároltuk, magyar gyártmányok, sok problémával. Iskolánk 1985 ősztől ismét nappali tagozaton képez technikusokat. Az új elsős szakmai tanterv számítógéppel kapcsolatos gyakorlatokat is előíranyoz, az objektív feltételek további javítására van tehát szükség. Köszönettel vettük az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőrendezés Tanszékének azon ajánlatát, hogy gépidőt biztosítanak computereikhez, ez is segítséget jelent gondjaink megoldásában, bár elsősorban a haladó szakkörösök továbbképzésének egy formájaként realizálható.

Az iskolaszámítógép-program legfontosabb eleme a számítógép-alkalmazás. A matematikában és a fizikában sok olyan probléma van, amelyek jellegük-nél fogva számítógépes megoldást kívánnak. Korábban ezeknél jeleztük, hogy megoldhatók lennének, ha a szükséges nagyszámú művelet elvégzését vállalnánk. Táblázatok használatával vagy kísérleti eredményekre való hivatkozással pótoltuk a számítási eljárást. Pl. elvileg nagyon egyszerű feladat az első 100 prímszám meghatározása. A gyakorlati kivitelezést viszont nem érdemes megpróbálni számítógép nélkül. Ezt hamar belátják a diákok is, szívesen készítenek a megoldáshoz programokat. Egyenleteket, egyenlőtlenség-rendszereket grafikus megoldásához, lineáris programozási feladatok áttekintéséhez már az első évesek is képesek használni a számítógépet. Segítséggel a programok elkészítésére is vállalkoznak. A további évfolyamok matematika anyaga is gazdag számítógépért kiáltó témákban.

A fizika tanítását a mozgásokkal kezdjük. A szabadon eső, illetve a lejtőn legördülő test pillanatnyi sebességét differenciálhányadosként vezeti le a könyvünk. Ennek tanítása még nem sok szakközépiskolai tanár számára hozott sikerélményt. A tanulók egyszerűen nem értették, hogy az átlagsebesség-értékek hogyan tartanak a pillanatnyi sebességhez. Ezt megfelelő számadatokkal megvilágító program sokat segít a fizikai mennyiségek közötti viszony helyes értelmezésében. A fizika differenciálegyenleteinek, pl. a mozgásegyenletnek numerikus módszerekkel történő megoldása is lehetséges az iskolai computer segítségével. Lássunk egy példát:

Ejtőernyős mozgása

A test mozgásegyenlete: $F=F(\text{neh.})-k \cdot v^2$

(L. Pólya György: Matematikai módszerek a természettudományban (233. oldal). Megjegyzés: a kitevő legjobb empirikus értéke nem 2, hanem 1,71).

A mozgásegyenlet ($F=m \cdot a$) lépésenkénti megoldását fogjuk elvégezni. A változó nagyságú eredő erőnél jelenleg csupán erre van lehetőségünk.

Példánkban az ejtőernyős ugrásának magassága 2000 méter, 1000 méteres zuhanás után nyitja az ernyőt.

A programban DELTA T (jele QT) azt az időtartamot jelenti, mely alatt a mozgást egyenletesen változónak tekintjük. A megoldás követésénél gondoljunk arra, hogy a gyakorlatban a differenciálegyenletek diszkrét approximációi differenciál egyenletek.

A program egy részlete:

160 Z=1 : REM Ha Z=1, akkor a mozgás első szakaszáról van szó.

170 IF Z=1 THEN 180 ELSE 190

180 S(Ø)=2ØØØØ : V(Ø)=Ø : A(Ø)=-9,81 : K=3 : GOTO 210 : REM K egysége $N \cdot (s/m)^2$.

190 S(Ø)=1ØØØØ : V(Ø)=V(15Ø) : A(Ø)=Ø : QT=QT/2

200 REM A mozgásegyenlet megoldásának lényegét olvashatjuk ki a következő sorokból.

210 FOR I=1 TO 150

220 IF Z=2 AND K<30 THEN K=30[(4)QT]·I :

REM. Az ejtőernyő nyitási ideje kb. 4 s.

230 W=ABS [V (I-1)] : A (I)=[-M·9·81+K·W²] /M:

REM W bevezetésének akkor van jelentősége, ha 1,71-os kitevőnél is vizsgálni akarjuk a mozgást.

240 V (I)=V (I-1)+A(I)·QT

250 QS (I)=[V (I-1)+V (I)] /2·QT

260 S (I)=S (I-1)+QS (I)

270 NEXT I

A tömbökben elraktározott adatokat hat grafikon készítéséhez használhatjuk fel. Ábrázolhatjuk a mozgás két szakaszánál a sebesség, a gyorsulás és az elmozdulás időtől való függését. Delta T megfelelő választása esetén (pl. 0,1 s megadásakor) a gyakorlattal jól egyező eredményeket kapunk.

Számítógép (esetleg programozható zsebszámológép) nélkül a középiskolai fizika-tanítás csak az elért végső sebességeket tudná megadni, így viszont a mozgás teljes folyamatát végig tudjuk kísérni.

Hőtani folyamatok modellezésére, villamosság-tani jelenségek értelmezésére is kiválóan használható. A lehetséges alkalmazások köre még hosszan sorolható. A lényeg: érezzék a tanulók, hogy *objektív szükségletek miatt* alkották meg a *komputereket*.

A természettudományos tárgyakra általában jellemző, hogy bizonyos témáik a számítógépes megközelítési mód feltétlen jogosságát indokoltá teszik. A humán tárgyak esetében természetesen más a helyzet. Pl. a nyelvtudomány középiskolai szinten computer nélkül is tárgyalható. Az irodalom esetében különösen úgy érezzük, hogy itt nincs szükség a számítógépre. *Ha a komputert az oktatási folyamatot általánosabb értelemben segítő eszközként elfogadjuk*, akkor már a társadalomtudományi tantárgyak tanításánál is van bőven keresnivalója.

Nagymértékben meggyorsíthatja a tanulók tesztekkel történő ellenőrzését, megadja az egyes tanulók elért pontszámát, százalékos teljesítményét, az osztály eredményességét az egyes tesztkérdéseknél: az osztály teljes pontszámát és százalékos teljesítményét. A gyakorlati megvalósításhoz sok kisgép, vagy egy nagyobb gép szükséges kellő számú terminállal. Lényeges szerepet kaphat a gép a gyakoroltatásban. Pl. a helyesírási szabályok rögzítésében. Lineáris programot készített a szakkör a -val, -vel rag írására — ez addig gyakoroltat, amíg az illetőben nem rögződik a helyes írásmól. A magyar és az orosz nyelv-tanult szabályainak rögzítését szolgáló programokat konstruálhatunk. Nyilván a történelem és a „Bevezetés a filozófiába” c. tantárgyakhoz is készíthető rutin kialakítását célzó program. (Pl. események és évszámok, filozófusok és nyilatkozatok összekapcsolása...)

A programozott tankönyvek új anyag ismeretét adó lineáris és elágazó programjai sok munkával gépre vihetők. Ezekkel a személyiségre szabott haladási ütem megvalósításához jutunk közelebb. Eddig sem zengtük a középszer dicséretét, az egész oktatási rendszer mégis hozzá alkalmazkodott. A számítógép felszabadíthatja a tanárt az állandó szereplés kényszere alól, a pedagógus egyéni segítséget adhat a diákoknak. Jobban figyelemmel kísérheti az egyes tanulók teljesítményét, hatékonyabban ösztönözhet, értékelhet.

Az eddigi tapasztalatok szerint az oktatási folyamat számítógépes irányítása nemcsak jó programot, hanem megfelelő segédletek elkészítését is kívánja. Pl. videofeltételek, megfelelő könyvek, hanganyag. A kellő feltételek megléte esetén ugyanazt a tananyagot rövidebb idő alatt sajátították el a tanulók.

Kiválóan alkalmazható a gép bizonyos folyamatok, jelenségek szimulációjára is. (Pl.: békát boncolni béka nélkül...) *Az oktatási forradalom mégis késik. Mi lehet ennek az oka?*

Elenyészően kevés esetben sikerült a hatékonyság minden feltételét biztosítani. Közel se csak hardverkérdésről van szó. A megfelelő programok kidolgozása, teljes rendszerének megalkotása igen nehéz feladat. Ez a világ számítástechnikai kultúrában élenjáró országaiban kialakult vélemény. Mi nem az első vonalba tartozunk, ennek több oka van:

— Későn jutottunk gépekhez és nem is a legjobbakkhoz. Pl. a svéd iskola-számítógéppel kapcsolatos elvárások egyike: „a megjelenítő legalább 500×500 pontos felbontással és legalább 80×24 soros alfanumerikus karakterkapacitással rendelkezzen”. A HT 1080 Z felbontóképessége 128×48 , a sorok és soronkénti betűk számában is jócskán elmarad az előző mércétől.

— Megoldatlan a szoftverellátás ügye. Az iskolák költségvetéséhez képest drágán juthatunk hozzá a Tudományszervezési és Informatikai Intézet programjaihoz. Ezek választéka is hiányos. Erdészeti szakmai programokat egyáltalán nem tudnak szállítani.

— A tanárok személyi érdekeltsége nem biztosított. Kevesen kaptak még alapképzést is számítástechnikából — a jelentkezőket sem fogadták teljes számban. A számítástechnikával foglalkozó tanárok erőfeszítéseit közel sem ellentételezi a hivatalosan járó szakköri díj.

A programok készítése nagyon időigényes. Egy olasz folyóiratból származó adat: a tanuló által 1 órán keresztül használt program készítéséhez a szerzőnek 30-tól 400 óra időre van szüksége. Nem csoda, hogy iskolai adminisztrációval kapcsolatos program alig születik.

Néhány gondolat a számítógép társadalmi hatásairól:

— A mikrogépek alkalmazásával nő a válaszfal a különböző anyagi feltételek között levő családok gyermekei között, a számítógéphez otthon is hozzájutók jelentős előnnyel indulnak a számítástechnika tanulásában. Az iskola feladata a kiegyenlítés, az esélyegyenlőség biztosítása.

— A technikai fejlődés üteme megnő, akinek nem lesz számítástechnikai alpműveltsége, nehezen tud majd alkalmazkodni.

— A szülőket is képezni kell, nemcsak a gyerekeket.

A számítástechnika ügyét társadalmi üggyé kell tenni. Iskolánk kapcsolatairól: Részt veszünk az Országos Pedagógiai Intézet által szervezett kísérletben, amelynek célja a számítástechnika oktatási-nevelési vonatkozásainak vizsgálata. Ez iskolánk hat tanárát érinti közvetlenül. A kísérlet révén szeretnénk újabb számítógépekhez jutni. Egy általános iskola számítástechnikai szakkörét patronáljuk. Mi is kapunk segítséget az Erdészeti és Faipari Egyetem erdőrendezési tanszékétől. A tanszék segítségével elkezdtük bizonyos egyetemi szakmai programok középiskolai adaptációját. Profi gépekkel való ismerkedésre az egyetemen kaptak lehetőséget haladó szakköröseink.

Számítástechnikai szakkörünknek célja az erdőrendezési szakmai képzéshez programok készítése. A következő területeket vettük számításba:

erdőrendezésben

— a fatömegszámítás egyes kérdései,

erdőművelésben

— állománynevelési modell,

— erdősítési, erdőművelési tervek készítése,

— csemetekerti nyilvántartások,

— származáskutatás,

— erdőnemesítési kísérletek,

erdőhasználatban

A kollégium épülete (Bárdos József felvétele)

- ERTI-féle méretcsoportos választéktervezési eljárás,
- szállításszervezés,
- vágásszervezési terv készítése,
- fűrészáru kihozatal,
- munkaszervezés
- sok probléma megoldható számítógépes úton,
- vadgazdaságtan
- állományszabályozási terv,
- vadeltartóérték számítása,
- mesterséges apróvadtenyésztés
- produkcióbiológiai számítások,
- vadtakarmányozás tervezése.

Erdőhasználatannal és vadgazdaságtannal foglalkozó programjai már vannak iskolánknak. (Szakmai irányító a legtöbb esetben: *Rónai Ferenc* erdőmérnök-tanár.) A feladatok nagyon munkaigényesek. A számítástechnika ügyének sikerre viteléhez, a középfokú erdészképzésben való hatékony alkalmazásához társadalmi összefogásra van szükség. Az iskolák számítanak az Országos Erdészeti Egyesület, az Erdészeti és Faipari Egyetem, az Erdészeti Tudományos Intézet és az erdőgazdaságok segítségére, az erdészeti számítástechnikai kultúrát előrevívő gondoskodására.

A SOPRONI ERDÉSZETI ÉS FAIPARI SZAKKÖZÉPISKOLA GYAKORLÓISKOLAI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Elég későn, csak 1967-ben vetődött fel sürgősebben annak szükségessége, hogy az erdészeti technikumban tanító erdőmérnökök pedagógiai képezést szerezzenek. A soproni erdészeti technikumból *Firbás Oszkár*, *Kondor Antal* és *dr. Tuskó László*, a szegedi technikumból *Vas Zoltán*, míg az ásatthalmi erdész szakiskolából *Csóka Istvánné* erdőmérnökök vettek részt a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Tanárképző Intézetében az először meghirdetett erdőmérnök-tanári levelező oktatásban, és szereztek elsőként az országban erdőmérnök-tanári oklevelet 1969-ben. Ezzel kezdetét vehette a középfokú erdészeti oktatásban a pedagógiai-didaktikai fejlődés.

A Tanárképző Intézetben *dr. Gordos István* egyetemi tanár vezetésével folyt a pedagógiai képzés. Erdészeti szakmódszertan nem lévén, az előadásokat és gyakorlatokat *dr. Horn Ede* egyetemi docens, osztályvezető, a kertészeti módszertan szaktanára tartotta igen nagy lelkesedéssel és lelkiismeretességgel. 1968—69-ben *dr. Gordos* vezetésével kiépült a mezőgazdasági mérnök-tanárok továbbképzésének hálózata. A legjobb iskolákat kiemelték, a tantestületek legkiválóbb tanárait megbízták a mérnök-tanárjelöltek gyakorló tanításának vezetésével. Mintegy 12 fő kapott az országban vezető-tanári megbízást. *Dr. Gordos* a vezetőtanárokat bekapcsolta a pedagógiai kísérleti munkába is.

Dr. Heckenast József és *dr. Gordos István* egyetemi tanárok 1969-ben meghívták iskolánkból *Firbás Oszkár*t a Tanárképző Intézet vezetőtanári testületébe. Ebben a keretben alkalom volt bekapcsolódni a pedagógiai kísérletek lefolytatásába is. Számos bemutató tanításon való részvétel, értékelés történt ebben az időben. A vezetőtanári összejövetelek kéthavonként, mindig más gyakorlóiskolában folytak. Legfőképpen Budapesten a Maglódi úti és a Mogyoródi úti mezőgazdasági technikumban, továbbá Keszthelyen, Piliscsabán, Mezőtúron és Tatán voltak összejövetelek. Egyik igen értékes eredménye volt a *Gordos* vezette vezetőtanári testületnek a csoportmunka pedagógiai kikísérletezése, elemzése és értékelése. Ebben a kísérleti munkában Sopronban előnyösen lehetett dolgozni a párhuzamos osztályok miatt. Az egyik osztályban a hagyományos módszerrel történhetett az oktatás, lehetőségeket adva az alapos összehasonlításra és a következtetések levonására. *Dr. Heckenast* és *dr. Gordos* szerették volna a soproni erdész iskolát gyakorlóiskolaként kiemelni. Erre azonban *Tuskó* igazgató különféle okokra hivatkozva nem vállalkozott.

Az erdőmérnök-tanár kiképzése folytatódott, 1970-ben *Csermák János*, *Farkas Imre*, *Hajdú István*, *Kautzky Emil*, *Kékesi József*, *Mészáros István*, *Obermayer György* és *Szente László* erdőmérnökök szereztek erdőmérnök-tanári oklevelet. Ennek az évfolyamnak a tanárjelöltjei saját iskolájukban végzhették háromhetes gyakorlótanítási munkájukat. *Farkas Imre* és *Kékesi József* a soproni iskolánál gyakorolt. *Farkas Imre* a vadgazdaságtanból tartotta vizsgatanítását, vezetőtanára *Firbás Oszkár* volt. *Kékesi József* az erdőműveléstanból gyakorolt, vezetőtanára *Kondor Antal* volt.

Iskolánkban 1970-ben bemutató tanítást szerveztek a vezetőtanárok soron levő összejövetelén, ahol *dr. Gordos István* és *dr. Kölkedy Jánosné* vezetésével megjelent a Tanárképző Intézet több munkatársa és több vezetőtanára. Jelen voltak még a középfokú és a szakmunkásképző erdész iskolák képviselői is. Előbb *Kondor Antal* erdőműveléstani, majd *Firbás Oszkár* erdőhasználat-

tani óráját tekintették meg. A bemutatókat részletes elemzés és értékelés követte. Ezután rövidesen a Tanárképző Intézet felkérte Firbás Oszkárt az erdőmérnök-tanárjelöltek részére tartandó erdészeti tanítás módszertanának Gödöllőn történő előadására, amelyre első ízben 1972-ben került sor.

Az előadások alapját az a munka képezte, amelyet Firbás Oszkár a pedagógiai kutatómunka összegzésekként írt. Doktori cselekmény lefolytatására vállalkozott és ennek részeként 358 oldalas doktori értekezést készített, amelynek címe „Az erdőhasználat tanításának módszertana” volt. Ennek a doktori értekezésnek vázlatát még dr. Gordos István, magát a dolgozatot dr. Horn Ede lektorálta. A Gödöllői Agrártudományi Egyetem akkori doktori szabályzata azonban nem tette lehetővé erdész-pedagógiai témakörből a doktorálást. A kézirat így az erdőmérnök-tanárjelöltek módszertani jegyzete lett, s ez képezi ma is (1985) az egyetemi módszertani előadások vázát. Később, 1973-ban Firbás Oszkárt megbízták a kollokviumok, év végi vizsgák lefolytatásával és az államvizsgán a szakmódszertan kérdező-tanári feladatának ellátásával is, amelyet folytatólagosan végez jelenleg is.

A Tanárképző Intézetben 1971-ben *László Endréné* és *Tóth László* erdőmérnökök a szegedi erdészeti szakközépiskolában gyakorolhattak, majd szereztek erdőmérnök-tanári oklevelet. A Tanárképző Intézet 1973-ban a soproni iskolát kérte fel a gyakorló tanítások levezetésére, mivel itt látták biztosítottnak a tanítási gyakorlatok lefolytatásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket. Vezetőtanári megbízást kaptak dr. Tuskó László, Firbás Oszkár és Kondor Antal.

Az 1973-as évben hat erdőmérnök szerezte meg a mérnök-tanári oklevelet Gödöllőn. *Dózsa József* és *Hangyál Tibor* engedélyt kaptak, hogy saját iskolájukban (Szeged, Mátrafüred) végezhesék el tanítási gyakorlatukat. A többiek Sopronban gyakoroltak: *Angyal Attila* erdőművelésből, vezetőtanára Kondor Antal volt. *Bögér András*, *Tutunzisz Tomasz* és *Zachar Miklósné* erdőhasználatból, vezetőtanáruk Firbás Oszkár volt.

Az 1974-es évfolyam minden hallgatója Sopronban folytatta tanítási gyakorlatát. *Dr. Jereb Ottó* erdőművelésből, vezetőtanára Kondor Antal volt. *Daróczi Ambrus*, *Medvecz Gábor*, *Proksza Gyöngyi*, *Simon László* és *Takács Zoltán* erdőhasználatból. Őtük vezetőtanára Firbás Oszkár volt. Ezzel zárult az erdőmérnök-tanárok képzésének első szakasza. 1969 és 1974 között 28 erdőmérnök-tanár végzett Gödöllőn. Igen sajnálatos, hogy 1985-ben a végzetek közül már csak nyolcan dolgoztak erdész iskolánál. Ketten meghaltak, hatan nyugdíjba mentek, tizenketten pedig más pályára léptek.

Az 1976-ban Gödöllőre felvett öt erdőmérnök 1978-ban szerezte meg erdőmérnök-tanári oklevelét. Mind az öten Sopronban végezték tanítási gyakorlatukat. *Dzsupin János* és *Vig Péter* erdőművelésből, vezetőtanáruk dr. Jereb Ottó volt. *Bársony Lajos*, *Hanyvári Csabáné* és *Szedzerjei Ágnes* erdőhasználatból, vezetőtanáruk Firbás Oszkár volt. Az 1981-ben végző levelező évfolyam hat hallgatója közül az egeri Dobó István Gimnázium erdészeti tagozatának négy erdőmérnök-tanárjelöltje részére kivételesen lehetővé tették, hogy Egerben folytassák le gyakorlatukat. *Fodor Andrásné* faipari üzemmérnök és *Lesznyák László* erdőmérnök Sopronban végezte tanítási gyakorlatát erdőhasználatból. Vezetőtanáruk Firbás Oszkár volt.

Nagy lépést jelentett a szakmai módszertan vonalán, hogy dr. Tuskó László szerkesztésében 1982-ben megjelent az erdészeti gyakorlatok tantárgypedagógiája című munka, amely úttörő jellegű. Dr. Bársony Lajos, dr. Firbás Oszkár, Hanyvári Zsolt, dr. Jereb Ottó, dr. Kondor Antal és Tutunzisz Tomasz a soproni iskola tanárai minden erdészeti szaktantárgy gyakorlati foglalkozá-

sáról írtak. Nemcsak elméleti indoklások, hanem konkrét gyakorlatok megtervezésére is példákat vonultattak fel. Ez a pedagógiai munka a GATE Tanárképző Intézetének 33. számú kiadványaként egyetemi jegyzet, amely bizonyíték iskolánk szaktanárainak magas szintű pedagógiai felkészültségéről. A Gödöllői Agrártudományi Egyetem Tanárképző Intézeténél doktori cselekményt folytatott le Bársony Lajos, a soproni iskola 1980-ban kinevezett igazgatója. Az erdész-pedagógiai doktorátus, amelyet az új doktori szabályzat már engedélyezett, lehetővé tette, hogy az időközben nyugdíjba vonult dr. Tuskó László szerepét átvéve vezetőtanári megbízást kapjon.

Dr. Bársony Lajos kezdeményezésére a Győr-Sopron Megyei Tanács Művelődési Osztályának vezetője jóváhagyásával a gödöllői Tanárképző Intézet és iskolánk megállapodást kötött. Ennek értelmében a soproni iskola vállalta az erdőmérnök-tanárok és a faipari mérnök-tanárok részére Gödöllőn a szakmódszertan és a gyakorlat tanítása módszertanának előadását, a kollokviumok megtartását, a gyakorló tanítások levezetését, az államvizsgákon a kérdezőtanár szerepének biztosítását, a tanári dolgozatok elkészítésénél instruktori és értékelési feladatok ellátását, a szakpedagógiai kutatásokban való részvételt.

Az eddigi legnépesebb évfolyam 1982 őszén végezte gyakorló tanítását iskolánknál. A 10 fős évfolyamból 7 erdőmérnök és 3 faipari mérnök volt. *Eszes Ferenc* és *Németh István* erdőmérnökök erdőművelésstanból, vezetőtanárunk dr. Jereb Ottó volt. *Lukács Ferenc* erdőmérnök erdőrendezésstanból, vezetőtanára dr. Bársony Lajos volt. *Égető Gábor*, *Hegedűs Antal*, *Palaczky Józsefné* és *Rónai Ferenc* erdőmérnökök, *Gerencsér Kinga*, *Hanyvári Csaba* és *Kákonyi Lehel* faipari mérnökök erdőhasználattanból. Utóbbiak vezetőtanára dr. Firtás Oszkár volt.

1983-ban dr. *Koloszárné Peszlen Ilona* faipari mérnök és *Poszler Jenő* faipari üzemmérnök erdőhasználattanból végezték gyakorlótanításukat, vezetőtanárunk dr. Firtás Oszkár volt. Az egri *Bodnár Pál* engedélyt kapott saját iskolájában a tanítási gyakorlat lefolytatására.

1984-ben *Folcz Tóbiás* és *Zsibók András* erdőmérnökök az erdőművelésstanból végezték tanítási gyakorlatukat Sopronban, vezetőtanárunk dr. Jereb Ottó volt. *Tóth Ferenc* erdőmérnök munkaszervezésstanból, vezetőtanára dr. Bársony Lajos volt. *Malgay Viktor* erdőmérnök és *Várallyay Miklós* faipari mérnök erdőhasználattanból, vezetőtanárunk dr. Firtás Oszkár volt. *Halápi Nándor* külön engedéllyel Szegeden végezhetette el gyakorlótanítási munkáját azzal a feltétellel, hogy óráit dr. Firtás Oszkár Szegeden, legalább egy alkalommal meglátogatja. A felsoroltak 1985. áprilisában szerezték meg az erdőmérnök-tanári, illetve a faipari mérnök-tanári oklevelüket.

Napjainkban a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Tanárképző Intézetében képezik a hazai erdészeti szakközépiskolák — Sopron, Szeged, Eger, Barcs — erdőmérnök és faipari mérnök-tanárait, az ásothalmi, a középrigóci, a mátrafüredi és a somogyisítvai erdőgazdasági szakmunkásképző intézetek erdőmérnök-tanárait. Az utóbbi időben a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem oktatói és kutatói közül is szerezték néhányan mérnök-tanári oklevelet Gödöllőn.

Az 1985-ben érvényben levő rendszer szerint a mérnök-tanárjelöltek két-éves levelező úton végzik el a tanárképzőt Gödöllőn. Az első évben általános pedagógiai, nevelési, didaktikai képzést kapnak. A szakmódszertan a második év első és második szemeszterében jelentkezik. A második év első félévében 3 konzultáción 24 órában szaktárgyi (erdőhasználattani) módszertani és gyakorlat-tanítási módszertani előadásokat hallgatnak. A félév végén kol-

lokválnak. A másodév második szemeszterében 3 konzultáción összesen 23 órában hallgatják a szakmódszertani és a gyakorlat-tanítási módszertani előadásokat.

A negyedik szemeszterben végzik el tanítási gyakorlatukat Sopronban, amelyet a vizsgatanítás követ. A soproni iskola biztosítja immár másfél évtizede a tanítási gyakorlatok zavartalan lefolytatását. Beosztást nyernek vezetőtanárhoz szakjuknak és lehetőleg tantárgyuknak megfelelően. Jelenleg Sopronban vezetőtanári megbízatással rendelkezik dr. Bársony Lajos, dr. Firtás Oszkár és dr. Jereb Ottó. Így lehetőség nyílik biológiából, erdőművelésből (dr. Jereb,) erdőrendezésből, munkaszervezésből (dr. Bársony), termőhelyismerettanból, erdőhasználattalból és vadgazdaságtanból (dr. Firtás) a gyakorló tanítás lefolytatására. A háromhetes gyakorlat folyamán 14 órát kell látogatni — minél többet a kijelölt vezetőtanárnál és annál az osztálynál, amelyikben a tanítási gyakorlatot lefolytatják —, két gyakorlati foglalkozást és egy osztályfőnöki órát. A látogatásokat részletesen kell elemezni, a tanulságokat a vezetőtanár segítségével levonni és rögzíteni. Tanulmányozni a kollégiumi és KISZ-munkát is. A gyakorlat legfontosabb része az a hat tanítási óra, amelyet a jelöltnek egy szaktantárgyból egy osztályban le kell vezetnie. A vezetőtanár segítségével, irányításával készül fel az órákra, amelyek végén részletesen elemzik a tanítási óra minden mozzanatát. Ezen kívül tartania kell egy szakmai gyakorlati foglalkozást és egy osztályfőnöki órát is. A hatodik szakmai tanítási óra egyben vizsgatanítás is, amelyet a vezetőtanárokból és a pedagógiai képesítésű igazgatóhelyettesből álló bizottság értékel. Az ennek alapján megállapított érdemjegyet írja be az igazgató a jelölt egyetemi indexébe.

Hazánkban három szinten folyik erdészeti oktatás az Erdészeti és Faipari Egyetemen, a négy szakközépiskolában és a négy erdőgazdasági szakmunkás-képző iskolában. A kilenc intézménynél az erdészeti és faipari szaktantárgyakat erdőmérnökök, illetve faipari mérnökök tanítják.

Az Erdészeti és Faipari Egyetemen 108 oktató, 16 kutató és 9 egyéb beosztású működik közre az egyetemi oktatás munkájában. A felsorolt 133 dolgozó között 61 erdőmérnök, 39 faipari mérnök és 2 faipari üzemmérnök található. A többi egyéb végzettségű. Sajnálatos, hogy a szakmánknak megfelelő 102 mérnök végzettségű közül mindössze négy rendelkezik mérnök-tanári képesítéssel. Lényegesen előnyösebb a helyzet az alsó- és középfokú erdészeti oktatásban dolgozó mérnökök pedagógiai képzettségével kapcsolatban. Itt 45 erdőmérnök és faipari mérnök tanít, akik közül 34 rendelkezik mérnök-tanári képesítéssel, öt pedig jelenleg tanul a gödöllői Tanárképző Intézetben.

A kiteljesedett ágazati oktatás kapcsán mind az erdőmérnökök, mind a faipari mérnök-tanárképzésben jelentős feladataink lesznek a jövőben. Szakmánk elemi érdeke, hogy a szakoktatásban működő erdőmérnökök és faipari mérnökök közül minél többen szerezzék meg a mérnök-tanári képesítést. Ez az oktatás színvonalemelkedésének alapvető feltétele.

A gödöllői Agrártudományi Egyetem Mezőgazdaságtudományi Karán az 1986-os tanév első (tavaszi) félévében

vadgazdálkodási szakmérnökképzés

indul levelező tagozaton. Felvételi pályázatokat a megyei nyomtatványboltokban és a Dékáni Hivatalban beszerezhető, Tü. 821/a. sz. nyomtatványon kell benyújtani 1985. december 31-ig a Dékáni Hivatalba. A pályázathoz csatolni kell: egyetemi végzettséget igazoló oklevelet, vagy annak hivatalos másolatát, szakmai működést tartalmazó önéletrajzot, erkölcsi, vagy működési bizonyítványt.

Cím: Gödöllő, Páter Károly u. 1. 2103

Telefon: 28 10-200, vagy 20-200, 223 mellék.

A természetes, illetve a száraló gazdálkodás Csehszlovákia erdeiben

Átlapoztam D. Zachar és társai Les v krajina (Priroda, 1982.) című könyvét, s a sok érdekes írás közül felfigyeltem J. Cizik „Gazdálkodási módok az elsődlegesen fatermesztésre szolgáló erdőkben” c. írására, melynek rövid összefoglalása a következő:

Csehszlovákia erdeinek túlnyomó része — 80%-a — a fatermesztést szolgálja. Ezekben az ún. gazdasági erdőkben az 1960-as erdőtörvény az intenzitás növelése érdekében alapvető gazdálkodási módként a csoportos felújító vágást jelölte ki. Ez azonban ellentmondásba került a fakitermelés termelékenységének, műszaki színvonalának emelésére vonatkozó előírással, ami szintén ebben a törvényben szerepel. A vita végül is a fakitermelés gépesítése híveinek a javára dőlt el. A természetes, illetve száraló gazdálkodás előnyei a tarvágásos gazdálkodással szemben mindinkább háttérbe szorultak, annak ellenére, hogy a tarvágás utáni mesterséges felújítás bizonyos értéksökkenéssel jár. A fatermesztés fokozását más eszközökkel célszerű biztosítani: elsősorban átgondoltabb, tökéletesebb erdőneveléssel, meliorációs intézkedésekkel és az erdők trágyázásával, valamint egzóták honosításával, illetve a nemesítéssel.

A gazdálkodási eljárások körül zajló vita az utóbbi időben egyre inkább a komplex, s a termelési adottságok alapján differenciált fatermesztési rendszerekre helyeződik át. Különös figyelmet fordítanak az egyes természetes fázisokra az erdőfelújítástól kezdve egészen a véghasználatig, illetve a kitermelt fa kiszállításáig. Mivel Csehszlovákia erdeiben a tarvágásos gazdálkodás döntő szerepet kapott, szükséges olyan alrendszerek kidolgozása, amelyekre még megfelelő szakkifejezések sem állnak rendelkezésre.

Ezzel a koncepcióval együtt jár a tarvágások területi korlátozása: az összefüggő vágásterület általában nem haladhatja meg a három hektárt, csak rendkívüli esetekben lehet öt hektár. Ezt az elvet össze kell hangolni a gépesítés követelményeivel. A vágások megfelelő térbeli elrendezése mellett az állományok alatti természetes újulatfoltokat is fel lehet nevelni.

(Ref.: Keresztesi Béla)

Budapesten tartotta 22. ülését a FAO Európai Erdészeti Bizottsága

A magyar kormány meghívására 1985. X. 28—XI. 1. között, Budapesten ülésezett a FAO Európai Erdészeti Bizottsága. Az egyhetes program keretében megtárgyalta a tagországok és a munkabizottságok jelentéseit, szemináriumot tartott az erdők fenntartását és megőrzését szolgáló erdészeti politikáról, előadásokat hallgatott meg a magyar erdészetről és tanulmányúton vett részt a Pilisben, amelyet kultúrprogram egészített ki.

Magyar részről dr. Királyi Ernő, dr. Solymos Rezső, dr. Váradi Géza tartott előadása, amelyet élénk érdeklődéssel hallgattak és vitáltak meg. Az előadások és a tanulmányúton látottak együttesen a résztvevők elismerését váltották ki a magyar erdészet eredményei iránt.

Az ülésen megválasztották az Erdészeti Bizottság elnökségét. A leköszönő lengyel elnök (Sztreliczky) utódként spanyol elnököt (Barrientos) választottak. A három alelnöki tisztség egyikére dr. Királyi Ernőt, az EFH vezetőjét jelölték, aki elfoglaltságaira való tekintettel maga helyett dr. Berdár Béla főigazgatót (Pilisi Állami Parkerdőgazdaság) javasolta megválasztani, a javaslatot elfogadták. Dr. Berdár Béla ennek megfelelően, mint alelnök a FAO Európai Erdészeti Bizottságának a vezetőségében is szerepel, képviselve a magyar erdészetet.

Az ülésre az 1986. év folyamán még visszatérünk, hogy tájékoztassuk olvasóinkat azokról a határozatokról és megállapításokról, amelyek számunkra is fontosak.

Dr. Solymos Rezső

Fiataljaink munkáiból

ROTHWEIL RÓBERT

ERDÉSZPORTRÉK A BAKONYBÓL

A Mezőgazdasági Múzeum országos pályázatán 1984-ben első díjat nyert dolgozatának részlete.

Eszmélesem legelső ideje már kapcsolatban volt az erdővel. Nagypám ötven éven keresztül lakta erdészként a bakonyi erdőt; ott született és ott cseperedett fel édesapám is, aki szintén erdész lett.

Ahogy növekedtem, egyre jobban érdekelt az erdő, az erdőben élő növények, állatok, aztán maga a Bakony, a csodálatos táj, és népe, az ott élő emberek. Egyre többet gondoltam arra, hogy vajon milyen lehetett az élet énelőttem, milyen emberek éltek és hogyan. Egyre többet akartam megtudni szülőföldem régi arculatáról, történetéről, népéről. Ezért is határoztam el, hogy a Mezőgazdasági Múzeumi pályázat keretében felkeresek olyanokat, akik feltehetőleg a bakonyi erdőkről a legtöbbet tudnak, s megvallatom őket. Bizonyosan sokat tanulok majd tőlük.

Az első igazi erdész ember, akitől édesapámon kívül az erdő igaz szeretetét láthattam, tanulhattam, a nagypám volt. Amikor a pályázattal kapcsolatos elhatározásomat végre akartam hajtani, természetesen először. Nagyon nézett, amikor megkértem, hogy meséljen múltjáról, életéről, nehézségeiről, sikereiről. Leültem melléje a kis sámlira, mint valamikor kisgyermek koromban, s hallgattam a lassan, akadozva induló, nehezen megnyíló vallomását. Rothweil Miklós nyugdíjas erdész, a középmagas, inkább alacsony, vékony, szívós ember, az apai nagypám mesélni kezdett:

Anyai nagypám, *Firtl Lipót* erdőőr volt a veszprémi püspökségnél Farkasgyepűn, 1875-től 1915-ig. A németbányai erdészházban laktak. Édesapám *Vértessomlón* született. Fehérváron gimnáziumot végzett, utána elvégezte az erdészeti iskolát *Tatán*. A tatai uradalomban dolgozott *gr. Eszterházy Jánosnál*, mint erdész. 1902-ben pagonyerdész lett *Iharkúton*. 1922-ben Somhegypusztára került, ott dolgozott haláláig, 1936-ig, mint pagonyerdész. *Iharkút* tartozott hozzá, Somhegypuszta és *Gerencepuszta*, kb 7—8000 ha-nyi terület. A keze alatt dolgozott hét erdész. Én 1912-ben születtem Németbányán. Faluhelyen a gyerekek idejük nagy részét a szabadban töltötték, a szülők nem nagyon értek rá velük törődni. Mi is többnyire az erdőt jártuk, madárfészkeket kerestünk, télen szánkóztunk, csúszkáltunk, estére értünk haza. Legnagyobb élményünk az volt, mikor apánk kivitt minket szalonkalesre vagy szarvasbögést hallgatni. Az uradalom biztosított számára fogatot, avval gyakran elmentünk kocsikázni. Elemi iskolába *Iharkúton*, majd Somhegypusztán jártam. A polgárit *Zircen* és *Veszprémben* végeztem, majd *Pápára* irattak gimnáziumba. 1930-ban egy évre édesapám mellé kerültam gyakornoknak. 1931-ben elmentem egy évre *Esztergomba* erdő- és vadőri iskolába, utána újra Somhegyre kerültem.

A munkások a környező falvakból jöttek, örült mindenki, ha kapott munkát. A munkahelyre gyalog jártak, föl a Kék-hegyre, Som-hegyre, még hajnalban, viharlámpával. Naponta harminc kilométert is gyalogoltak. A Somhegyi állomány főleg bükkös, volt egy 300 holdas lucfenyves is, de az a har-

mincas években kipusztult, egyidőben a zabolai fenyvessel. Kb. 70 éves lehetett, valószínűleg a gyökérrontó tapló és a betűző szű károsítása miatt ment tönkre. Kisszépalmán volt egy csemetekert, onnan kaptuk a csemetét. A fenyves helyét tölgyvel erdősítettük be. Hetente vagy kéthetente vette át a pagonyerdész a kitermelt faanyagot. Két favágó 10—12 méter fát tudott letermelni. Fűrészre ment a legszebb faanyag, volt még talpfarönk is, de a legtöbb tűzifa volt. Jöttek Zalából talpfafaragók, akik itt laktak egész télen, csak egyszer-kétszer mentek haza a családjukhoz. Kisvasúti talpfát is faragtak. Nem volt a fa így összegyűjtve, mint manapság, minden darabhoz külön oda kellett menni átvételkor. A kisebb rönköket kézzel emelték a kocsira, a nagyobbakat felhajtófán gurították. Akkor még nem volt ennyi vadkár, pedig nem etettek ennyit, mint most. Talán azért, mert a földeken egyénileg gazdálkodtak, kis parcellákon és érdekükben állt azt őrizni. Vadkárt akkor nem fizettek. A személyzet (erdészek, erdőőrök) csak a mezőgazdasági területeken vadászhatott, és a mezőgazdasági terület szélétől legfeljebb 500—1000 méterig. Főleg disznót lőttek, nyár elején, amikor érett a gabona, és kukoricaéréskor. Egy-egy selejt őzet is elejthettek. A vadhús legtöbbször Devecserbe ment, a grófi konyhára.

1938-ban elhelyeztek Fenyőfőre, akkor kaptam meg az erdőőri kinevezést. Az ősfenyves egy része — kb. 500 ha — volt a területem. 40—50 cm-es átmérőjű törzseket is vágunk ki, erdeifenyőn kívül szinte nem is volt ott más fafaj. Erdeifenyővel is újítottunk fel, a csemetét Pápateszéről és Kisszépalmárról kaptuk. A fizetés főleg természetbeni volt — egyik évben téli, másik évben nyári ruha, amiért Pápára kellett bemenni, a szabósághoz. Évenként egy pár bakancs, 20 úrméter illetményfa, 20 q széna, 2—5 hold szántó, legelő, pásztorpénz (havi 10 pengő, mert a pásztort az erdésznek kellett fizetnie). Pénzben kaptunk még negyedévenként 30 pengőt. Az orvosi ellátás és a gyógyszer az uradalmi orvosnál ingyen volt. Az erdészeket szabad tüzelés illette meg, tehát saját céljaikra bármennyi fát behozhattak, így a fizetesként kapott fát eladhatták. Háziállatokat is tartottunk, főleg ökröt, annak jó ára volt. Teszéken, Csóton, Tamásiban nem lovasfogat volt, hanem ökrösfogat. Másfél, kétéves korukban vittük az ökröket a teszéri vagy a zirci vásárba eladni, minden évben 2—3 darabot. Volt még két fejőstehenünk, disznót hizlaltunk a magunk részére, azonkívül tyúkot, kacsat, libát neveltünk. Az illetményföldön gabonafélét, burgonyát termesztettünk, a földet felesben műveltettük meg. Gabonát is tudtunk eladni.

Védelmi szolgálatot is teljesítettem a kerületben — ebbe beletartozott a lopás megelőzése, vadfigyelés, legeltetés ellenőrzése, tüzelhárítás. Nem lehetett még egy darab fát sem elvinni engedély nélkül az erdőről, ezt szigorúan vették, de inkább csak azért, hogy ne lármazzanak az erdőn. Nem volt még annyi ráérő ember, turista mint most. A falusi asszonyok szoktak fát vinni engedély nélkül az erdőről, ledobattuk velük a fát, és elzavartuk őket. Mi mást lehetett volna velük csinálni? Később úgyis megfigyelték, merre megyünk el és visszamentek érte. Nem is vettük annyira komolyan, hiszen rá voltak a tüzelőre szorulva, de hát ez volt az előírás.

A munkásokkal, ha emberségesen beszéltünk, megértettek és szót fogadtak. Könnyebb volt velük bánni, mint most, mert sok munkás volt, hamar került bárkinek a helyére három is. Az erdőőröknek nem sok írásbeli munkájuk volt. Fegyelmi abban az időben nem volt, ha valakit büntetni akartak, legfeljebb áttették más, rosszabb munkahelyre vagy nagy vétek esetén elbocsátották. Jutalom sem igen volt, bár egy időben kaptunk a grófnétól karácsonykor csomagot, amiben meleg zokni, esetleg ruhaféle volt.

Fenyőfőn volt egy 4—5 ha-os tiszta borókás, itt szedték a grófnak a borókabogyót, úgy, hogy aláterítették egy vásznat és megrázták a bokrot. A termés a vászonra potyogott. Ezt aztán belehordták egy 4×5 méteres gőzölőbe, ez tele lett borókabogyóval, amit elvittek később kifőzni. Ezt a borókást nem gondozta senki, így nem is volt ott ezen a cserjén és a sikárgyökéren kívül semmi. A sikárgyökeret itt szedették, és a vakok intézetébe szállították, ahol sűrölőkefét készítettek belőle.

1938—39-ben az Esztergomban megkezdett tanulmányaimat Királyhalmán befejeztem. 1939-ben nősültem meg. A konyhabútorhoz az anyagot a fűrésztelepen vettem, és egy fenyőfői asztalos készítette el, a szobabútort Győről hozattuk Szentlászlóiig, onnan fogattal vittük haza. A bútorzat egyszerű volt, ruhásszekrény, ágyak, esetleg egy kombinált szekrényt lehetett még kapni. Az erdésznek olyan feleséget kellett választani, aki vállalta a pusztai életet, az egyedüllétet, értett az állatokhoz. Munkalehetőség nem volt más számára, csak otthon gondozni az állatokat, a gyerekekkel kellett törődnie. Orvoshoz nehéz volt eljutni, be kellett a beteget vinni a faluba, vagy kihozni az orvost, ehhez először fuvarost kellett találni, ez főleg sürgős eseteknél volt nehéz.

Parancsra minden nap be kellett menni az erdőgondnokhoz a bentlakóknak, a kintlakóknak pedig hetente, szombaton. Itt megkapták, mi a feladatuk a következő alkalomig. A parancsosztás megvolt délelőtt, utána elmentünk a csárdába megebédelni, utána kugliztunk, kártyáztunk, este aztán mindenki hazament, ki énekelve, ki tántorogva. A búcsú nagyobb ünnep volt, mint a karácsony vagy a húsvét. Délelőtt nagy sütés-főzés volt, aztán ment a tánc déltől másnap reggelig, erre az időre elfelejtettük minden gondunkat. Szilveszterkor is tartottunk egy kis évbúcsúztatót, más szórakozása az erdésznek ebben az időben nem volt.

1942-ben született az idősebb fiam, *Miklós*. Még ebben az évben átvettem a fenyőfői fűrészüzem vezetését. Ez kb. 2 ha-on terült el. Volt egy fűrészcsarnok és egy gépház. Egy függőleges keretfűrészünk volt, amelyet hulladékfával, fűrészporral fűtött gőzgép hajtott. Egy méter átmérőjű rönköt is be lehetett fogni vele. Egész évben üzemelt, egy hónap kivételével, amikor a javítást, karbantartást végezték el rajta. Egy vizsgázott gépész működtette, és egy fűtő. A fűrész egy műszakban dolgozott; hajnali ötkor bekapcsolt az áramfejlesztő, fél hétkor megszólaltatott egy dudát, amelyet az egész falu hallott, és a munkások elindultak a fűrészüzembe, mert hétkor kezdődött a munkaidő és tartott este hatig. Közben volt egy óra ebédszünet.

15—20 ember dolgozott itt, így Fenyőfő el volt látva munkással. Az erdőre keltek a fatermelők, fuvarosok, a telepre munkások, az asszonyok, gyerekek erdősíteni jártak. Akkoriban csak magánfuvarosok voltak, az erdőgondnokságnak csupán egy fogata volt, amivel az erdőgondnok közlekedett. A fűrésztelepen 25—30 m³ fát vágunk fel egy nap; deszkát, pallót bükkből, főleg 40—50 mm-es pallót; fenyőből tetőlécet. Kőrist is dolgoztunk fel. Minden héten kaptak a munkások fizetést. Sok munkám volt itt, jöttek a vevők, általában nagyobb magán-fakereskedők, rengeteget kellett velük alkudozni, vitatkozni, hogy ez az anyag első osztályú vagy másodosztályú. Ment külföldre is gőzölt bükk, a skandináv államokba, hajóépítéshez. Nekik volt Magyarországon egy megbízottjuk. Sokszor voltak nehéz viták, néha el is ment az illető, de 2—3 nap múlva csak visszajött, aztán megegyeztünk. Itt, Fenyőfőn született 1944-ben a lányom, *Katalin* és 1947-ben a fiam, *Győző*. Sajnáltam otthagyni az üzemet 11 év után, hiszen ott kezdtem lényegében a pályámat. Sajnos mégis el kellett mennem, mert 1948-ban megszűnt a fűrészüzem.

A háború után először minden megyében volt erdőigazgatóság, és sűrűn volt átszervezés. Többszöri beosztás változtatás után Pálhálásra kerültem 1953-ban. Ez a terület akkor 800 ha volt, a Som-hegytetőn volt a határ, le a Szilas-árokig. Később megkaptam a csókási részt is, így már közel 1500 ha lett a terület. Két csemetekert mindig volt, később csináltunk egy karácsonyfa-telepet is Alsómajorban. A csemetekertekben főleg kocsánytalan tölgyet és lucfenyőt termeltünk, kaptunk még csemetét Szarvaskútról és a Pintér-hegyről is. Az egyik csemetekert a ház mellett még a háború előtt is létezett, gyümölcsfákat telepítettek.

A borzaváriak szenet is égettek. A szénégetők megkaptak egy területet, általában 2—3 hektárt, ott maguk végezték el a tisztítást vagy a gyéritést. A faanyag árát be kellett fizetni. A fa mennyiségét a kész boksa kerülete alapján állapították meg. Így értékesítették a kevésbé keresett ágfát. Háború után már az erdészet adta el a szenetet, a munkások súly után kapták a munkabért. Elég jó kereset volt ez régen is, mert a szívógázos motorokhoz rengeteg faszenet használtak fel. Pápateszér és Fenyőfő között volt 6—7 vízimalom, oda hordtuk mi is a lisztet örölni Fenyőfőről. Ezeket száraz időben ilyen szívógázos motorok hajtották. Vasalókba is ezt használták. Minden szenesnek megvolt a saját fuvarosa, aki hetekig járta az országot, mire a faszenet eladta. Sajnos, az öregek már kihaltak, a fiatalok meg már nem vállalják ezt a nehéz, piszkos munkát.

Pálháláson 2—3000 m³-t termeltünk le egy évben, októbertől májusig. Mikor gépesítve lett a termelés, muszáj volt nyáron is dolgozni, a gépek nem állhattak le. Nyolc pár lóval és két teherautóval szállítottunk. A tő mellől vitték a közbenső rakodóra fogatokkal a faanyagot, onnan tehergépkocsival Zirc-re. Idegen fuvarosok is voltak az üzemi fogatokon kívül, Borzavárról, Porváról, Somhegyről, Zircről. Még a háború előtt a gróf eladott egy erdőrészletet letermelésre a *Milch* cégnek. A cég fizette az embereket, ő szállította és adta el a faanyagot, ezért egy bizonyos összeget fizetett a grófnak, *Esterházy Tamásnak*. Ez a cég építtette a kisvasutat is. A vasúti kocsikat ló, majd gőzgép húzta. Ilyen volt Pálhálástól Zircig, kb. 15 km hosszú és a Vörös János-sédtől Franciavágásig, kb. 25 km hosszú. Ez kétszer fordult naponta, 4—5 kocsival. Egy kocsira annyi fa fért fel, mint most egy ZIL-re. Ezenkívül volt 40—50 lovasfogat, ezek is kétszer fordultak Pálhálás és Zirc között. A nagyobb rönköket ún. póre kocsival, póre szánkóval vitték. Mikor a cég elment innen, Esterházy Tamás gróf megvette ezt a kisvasutat, ami sajnos, a háború alatt tönkrement.

Az utakra régen nagyobb gondot fordítottak. Egy időben ki volt nevezve egy útkaparó, aki eső után végigment az utakon a vizet leengedni. Később alkalmi munkások csinálták ezt. Nem lehetett ilyen padkákat hagyni, ahogy most kinéznek. Le kellett a fűvet kaszálni, az árkot kitakarítani, ez is az útkaparó feladata volt. Nem járt erre ennyi kiránduló sem, aki a szemetet ott dobja el, ahol éri. A forrásokat is gyakran tisztították, most már azokat sem gondolzza senki, pedig sok van errefelé. A Baglya-kút, Hárs-kút, Sövény-kút egész évben folyik, sohasem szárad ki, de sok az időszakos forrás is. A legbővizűbb a Baglya-kút, amit most elneveztek Néma-kútnak, pedig a Baglya-kúti lapos is róla kapta a nevét. Amit most Tüskéslaposnak neveznek, az tulajdonképpen a Gernye, a régi térképeken még úgy szerepel. A Tüskéslapos itt lent, a Franciahalmoknál volt. A Franciahalmok és a Sáncok onnan kapták nevüket, hogy a napóleoni háborúban lövészárkok voltak ott. Sajnos, ezek az elnevezések lassan feledésbe merülnek.

1973-ban elmentem nyugdíjba, de még most is visszajárok az erdőbe, a régi kerületembe dolgozni. Visszahúz az erdő, nem ereszt, de nem is bánom!

Rovatvezető: Gáspár-Hantos Géza

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Az Erdőmérnöki Kar tanácsának ajánlása alapján az Erdészeti és Faipari Egyetem tanácsa

„*honoris causa*” doktori címet

adományozott *dr. Keresztesi Béla* akadémiai rendes tag, címzetes egyetemi tanár, az Erdészeti Tudományos Intézet főigazgatója részére az erdészet fejlesztésében és különösen az akácnevelésben és természetben elért, nemzetközileg is kiemelkedő eredményeinek elismeréséül.

„*Címzetes egyetemi tanár*” kinevezést kapott

dr. Balogh Gábor, a Mohácsi Farostlemezgyár műszaki igazgatóhelyettese,
dr. Csontos Gyula, a MÉM Erdőrendezési Szolgálat főigazgatója,
dr. Horváth László, a Kiskunsági EFAG bugaci erdészetének vezetője.

„*Gyéánt diploma*” elismerésben részesült

Choma Ödön és *Herczeg Tibor*;

„*Arany diploma*” elismerésben

Bachéry Dénes, *Balsay Miklós*, *Csörsz Emil*, *Fekete Gyula*, *Héjj János*, *Karner Kálmán*, *dr. Kollwenz Ödön*, *Kovács Gyula*, *Marosi Gyula*, *Mirk István*, *Kubicza László*.

„*Tanulmányi Emlékérem*” kitüntetést kapott

Dinka Vince, *Simon Erzsébet* és *Szabados Ildikó* okl. erdőmérnök, *Szabó Lajos* és *Vida Katalin* okl. faipari mérnök.

Az ünnepség adott alkalmat a következő, új műszaki doktorok avatására is: *Barcsay László*, *Bolgár Józsefné*, *Czerny Károly*, *Darabos István*, *Kocsó Mihály*, *Kosztka Miklós*, *Kovács Lóránt*, *Ott János*, *Várhelyi József* okl. erdőmérnök, *Fábián Ottó*, *Gyurácz Sándor* okl. faipari mérnökök.

A Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület egyesületünkkel közösen ankétot rendezett szeptember 12-én, Szolnokon a hazai favagyron nagyobb mértékű papíripari hasznosítás, lehetőségeinek feltárása érdekében. A mintegy 50 fős résztvevő előtt *dr. Herpay Imre*, elnökünk üdvözölte a két egyesület szorosabb együttműködésére irányuló törekvést. A megnyitót követően két előadás foglalkozott általánosságban a mutatózó lehetőségekkel. *Dr. Solymos Rezső* ismertette a rendelkezésre álló, illetve állítható fanyersanyag mértékét, *dr. Vámos György* pedig a feldolgozás helyzetét és fejlesztési lehetőségeit fejtegette. Az előadásokat követően korreferátumok világították meg részletesebben a kérdést a technológia, a külkereskedelem, a papíripari, majd erdészeti kutatás szemszögéből. Kiderült, hogy az iparnak fafaj tekintetében nincs különösebb kikötése, de csak a hagyományos papírfa választékra tart igényt a jövőben is. A cellulózyártás hazai megvalósítása — minden előnye ellenére is — alig előteremthető eszközöket és meglehetősen hosszú időt kíván. Zárószavában *Juhász Mihály*, a papíripari egyesület elnöke OMFB-anyag kidolgozását javasolta, hogy a kérdést a kormányzat elé lehessen terjeszteni.

Az összejövetel alkalmat adott a Szolnoki Papírgyárnak és egy hullámtéri nyáras véghasználatának megtekintésére. Méreteiben mindkettő lenyűgöző hatású volt.

Az erdőhasználati szakosztály a választások előtti utolsó ülését a Balatonfelvidéki EFAG területén tartotta. A rendezvény programja az alábbi volt:

1. Üdvözlés és rövid tájékoztató a Balatonfelvidéki EFAG munkájáról. Tartotta: *Czebei Sándor* vezérigazgató.
2. Kemény lombos állományok gépesítési helyzete, kiemelten a nevelővágásokra a Balatonfelvidéki EFAG-nál. Az előadást tartotta: *Kurdi Lajos* osztályvezető.
3. Szakmai bemutató a devcséri és sümegi erdészetek területén. A bemutatót vezették: *Farkas Imre* erdészetvezető és *Kőhalmi Tamás* erdészetvezető.

Az előadásokhoz és a bemutatókhoz hozzászóltak, illetve véleményüket elmondták: *Zágoni István*, *dr. Herpay Imre*, *Szabó Győző*, *Farkas Imre*, *Csepregi János*, *Beró Csaba*, *dr. Pethő József*, *Zsilvölgyi László*, *Kurdi Lajos* és *Andor József*.

*

A termelőségvetkezeti szakosztály a TOT, a MÉM EFH, a Somogy Megyei Tanács, a Somogy megyei TESZÖV, az ERTI, a Kaposvári Erdőfelügyelőség, a „Május 1.” Mg. Tsz. közös rendezésében Nagyatád területén tartotta a VII. Országos Termelőségvetkezeti Erdőgazdasági Napot. A művelődési házban *Bogó László*, a Somogy megyei TESZÖV titkárának elnökletével a megnyitót *Tóth Károly*, a Somogy Megyei Tanács elnökhelyettese tartotta. Előadást tartott *dr. Solymos Rezső* MÉM főosztályvezető „Az erdészet fejlesztése és az erdők egészsége”, *dr. Pagony Hubert* ERTI osztályvezető „A legfontosabb kártevő rovarok és a kórokozó gombák a somogyi erdőkben”, és *Horváth István* a „Május 1.” Mg. Tsz. elnöke „A termelőségvetkezeti erdőgazdálkodási és faipari tevékenysége” címmel. A szakmai bemutató keretében résztvevők Kadarkút térségében a fenyvesekben jelentkező abiotikus károsításokat, Háromfa térségében a tölgy fafajú erdőtelepítést (legelőerdő átalakítás) tekintették meg. A térség gépbemutatóit *Báló Gábor* vezette.

A gépesítési szakosztály testületileg, szervezeten vett részt az OMÉK keretében rendezett szakmai napon és ezzel egyidejűleg a Piliszi Állami Parkerdőgazdaság szentendrei erdészetének területén megtartott szakmai bemutatót. Az elhangzott előadás nyomán tájékoztak az erdészeti és fűrészipari termelésfejlesztés helyzetéről és a jövő útjáról.

A helyi csoportok életéből

A miskolci csoport tanulmányutat szervezett a Felsőtisza EFAG területére. *Frankó János* helyi csoport titkár rendezésében és irányításával megtekintették az erdőgazdaság gépjavító bázisát, erdőművelési munkáit, valamint a csemetermelési, fatermesztési, fafeldolgozási és közjóléti tevékenységét. Útjuk során különösen megragadta a résztvevők figyelmét a fegyelmezett munka, az erdőgazdaság műszaki felszereltsége, vendéglátóinak kollegiális magatartása, s nem utolsósorban az erdőgazdaság vezetősége és az egyesületi csoport között fennálló bensőséges kapcsolat. Erről különösen akkor győződtek meg, amikor Baktalórántházán megtekintették a csinos alkotó-házat, az Erdészklubot.

A szakmai továbbképzés keretében Balassagyarmaton *Ott János* főosztályvezetőh. „A gazdaságirányítás továbbfejlesztésének hatása az erdőgazdálkodásra” címmel tartott előadást.

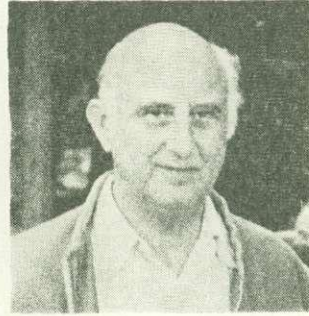
A Veszprémi MÉM csoport összejövetelén *dr. Kőhalmi Tamás* tanszékvezető egyetemi docens „A hazai vaddisznóskertek üzemelési tapasztalatai” és *Walterné dr. Illés Valéria* tudományos főmunkatárs „Új vadkárrelhárító módszerek kísérleti eredményei” címmel tartottak előadást. Az előadásokat élénk vita követte, amelyen felszólalt többek között *Nagy Miklós* igazgató, *dr. Nyulász István* megyei tanácsi csoportvezető és *Dani István* termelőségvetkezeti erdész. A hallgatóság reális tájékoztatást kapott a megyei vadlétszámról és az erdőgazdaságok vadkár helyzetéről is.

A csoport termelőségvetkezeti erdészei tanulmányutat tettek a Szigetközbe, a Kisalföldi EFAG és a Halászi Zöldmező MGT SZ vendégeként. A terepi bemutató helyeken *Máté Károly* erdészetvezető, *Pusztai György* értékesítési csoportvezető és *Nyulassy József* erdészeti ágazatvezető ismertette a szövetkezeti szakemberekkel az ártéri nemesnyárgazdálkodást, üdültetéstől a ki-termelt anyag vízi szállításáig. A különlegesen szép állományokat és a szigetközi tájat hangulatos hajóúton ismerhették meg a résztvevők. A hasznos tapasztalatcsere baráti találkozóval összekötött vacsorával zárult.

HARMINCHÁROM ÉV AZ EGYESÜLET SZOLGÁLATÁBAN

egymagában is hosszú idő és mennyivel inkább nagy időkből. Erre esik a háború után újjáépített egyesület életének nagyméretű kibontakoztatása. A taglétszám 1600-ról 5700-ra nőtt és benne kétharmadra szaporodott a középfokú képzettségű (technikus) végzettségűek arányszáma. Megélenkült az egyesületi központi bizottságokban, szakosztályokban és a helyi csoportokban a társadalmi munka. Viták zajlottak, előterjesztések, állásfoglalások születtek országos érvennyel és segítettek többször is az ágazatirányítás munkáját. Újraéledtek a háború alatt szétzilálódott nemzetközi kapcsolatok. Erőteljessé válhatott a külföldi eredmények megismerése, saját eredményeinknek elismertetése. Híven tükröződik mindez egyesületi lapunkban, ennek újraindítása szintén erre az időre esik.

Nem vonatkoztathatók el mindezek az ezidőbeni egyesületi funkcionáriusoktól, akik között jelentős helyet foglalt el Fekete Gyula „Bedő Albert-díjas” erdőmérnök. Másfél évtizednyi egyszerű tag-

ság után 1952-től az egyesület főtitkár-helyettese volt. Tíz éven át vezette a fásítási szakosztályt. A fásításnak szentelte annakidején egész szolgálati idejét. És ezzel még nincs vége, újra egyszerű tagként adja át élete gazdag tapasztalatait a munkát folytató fiataloknak.

Kívánunk Fekete Gyulának ehhez még sokáig jó erőt és egészséget.

Gáspár-Hantos Géza

A vértesi csoport (Tatabánya) szívélyes vendéglátással fogadta a Nyirády Lajos által vezetett budapesti csoport nyugdíjasait. Lustyik János igazgatóhelyettes ismertette vendégeivel a Vértesi EFAG szervezetét, munkáját, szociális- és egyéb körülményeit, majd László György műszaki tanácsadó mutatta be Tatabánya városát, a „Turul”-emlékművet és a közeli Parkerdőt. A vértesszőlősi geológiai múzeumban a környék feltárásával, ezen belül az előember életével ismerkedtek a vendégek. Tatán a kirándulók hosszan gyönyörködtek a gyűjteményes kiállítású görög-római szobormásolatokban. A helytörténeti szemlét rövid várkörüli séta követte. Ellátogattak az agostyáni arborétumba, ahol Vénusz Tibor, a létesítmény vezetője mutatta be a botanikus kert egzóta fáit és ritkaságait. A Tata-környéki programot befejezve, László György az alábbi kívánsággal búcsúzott a kedves vendégektől: „Egészségük megőrzéséhez a jó közérzet, derűs hangulatuk fenntartásához pedig segítségük mindnyájukat további szép utazásaik élményei.”

Új tagfelvétel: Kéry Imre kutatási ügyintéző, Budapest; Eperjesi István erdésztechnikus, Eger; Kerékgyártó Károly erdésztechnikus, Bükkzsérc; Lovasi Lászlóné közgazdasági technikus, Szentdomonkos; Szilvássy Zoltán erdésztechnikus, Eger; Szuromi Károly erdésztechnikus, Bátor; Turi József erdésztechnikus, Felsőtárkány; Varga László erdésztechnikus, Tiszadob; Vincze János erdésztechnikus, Szomolya; Büki Gábor gépész üzemmérnök, Miskolc; Sütő József erdőmérnök, Dédestapolcsány; Horváth Dezső erdésztechnikus, Páli; Kiss Géza faipari mérnök, Budapest; Morvai Istvánné kertészmérnök, Budapest; Osváth Györgyné üzemgazdász, Budaörs; Raszler József erdőmérnök, Nagymaros; Robotkáné Bencsik Ilona faipari mérnök, Budapest; Bak Julianna erdőmérnök, Varbó; Brandhuber Ádám egyetemi hallgató (Drezda) Pilisszentiván; Almási István, Fehér Sándor, Grenyó Tamás, Gyöngyössi Péter, Hirka Anikó, Jakab Jenő, Kerekes Antónia, Szilágyi Orsolya, Takács Zoltán, Tóth Károly erdőmérnök-hallgatók, Sopron.

